

QUYỂN “MƯỜI MỘT”

(Ekādasaka-Nipāta)

MỤC LỤC

MỤC LỤC	i
NHÓM 1. SỰ TÙY THUỘC	1
1 (1) <i>Mục Đích Gì</i>	1
2 (2) <i>Sự Cố-Ý</i>	2
3 (3) <i>Nhân Cận Kẻ (1)</i>	4
4 (4) <i>Nhân Cận Kẻ (2)</i>	6
5 (5) <i>Nguyên Nhân Cận Kẻ (3)</i>	6
6 (6) <i>Tai Nạn</i>	6
7 (7) <i>Nhận Thức</i>	7
8 (8) <i>Sự Chú Tâm</i>	9
9 (9) <i>Sandha</i>	10
10 (10) <i>Chỗ Kiếm Ăn Của Chim Công</i>	14
NHÓM 2. SỰ TƯỞNG NIỆM.....	16
11 (1) <i>Mahānāma (1)</i>	16
12 (2) <i>Mahānāma (2)</i>	20
13 (3) <i>Nandiya</i>	22
14 (4) <i>Tu-Bồ-Đề</i>	24
15 (5) <i>Tâm Từ</i>	28
16 (6) <i>Dasama</i>	28
17 (7) <i>Người Chăn Bò</i>	33
18 (8) <i>Sự Định Tâm (1)</i>	40
19 (9) <i>Sự Định Tâm (2)</i>	41

20 (10) <i>Sự Định Tâm</i> (3).....	42
21 (11) <i>Sự Định Tâm</i> (4).....	42
NHÓM 3. TƯỜNG TỰ.....	44
22 (1) – 29 (8) <i>Quán Sát Sự Vô Thường</i>	44
30 (9) – 69 (48)	44
70 (49) – 117 (96)	44
118 (97) – 165 (144).....	45
166 (145) – 213 (192).....	45
214 (193) – 261 (240).....	45
262 (241) – 309 (288).....	45
310 (289) – 367 (336).....	45
368 (337) – 405 (384).....	46
406 (385) – 453 (432).....	46
454 (433) – 501 (480).....	46
502 (481) – 981 (960).....	46
NHÓM 4. NHÓM “THAM” LẶP LẠI & TÓM LƯỢC	48
982 (1)	48
983 (2) – 991 (10).....	48
992 (11) – 1151 (170).....	48
BẢNG VIẾT TẮT.....	51
CHÚ THÍCH	55

Kính Lễ Đức Thế Tôn, bậc A-la-hán, bậc Toàn Giác!

NHÓM 1

SỰ TÙY THUỘC

1 (I) Mục Đích Gì ²¹⁹⁹

Tôi nghe như vậy. Trong một lần đức Thế Tôn đang sống ở Sāvattthī (Xá-vệ), trong Khu Vườn (của thái tử) Jeta, trong Tịnh Xá (được cúng dường bởi gia chủ) Cấp Cô Độc (Anāthapiṇḍika). Lúc đó có Ngài Ānanda đến gặp đức Thế Tôn, kính lễ đức Thế Tôn, ngồi xuống một bên, và thưa:

(1) “Thưa Thế Tôn, cái gì là mục đích và ích lợi của giới-hạnh thiện lành?”

(2) “Này Ānanda, mục đích và ích lợi của giới-hạnh thiện lành là (để có được) sự thanh-thản [sự không bị hối tiếc].”

(3) “Và, thưa Thế Tôn, cái gì là mục đích và ích lợi của sự thanh-thản?”

“Mục đích và ích lợi của sự thanh-thản là niềm-vui.”

(4) “Và, thưa Thế Tôn, cái gì là mục đích và ích lợi của niềm-vui?”

“Mục đích và ích lợi của niềm-vui là sự hoan-hỷ (hỷ).”

(5) “Và, thưa Thế Tôn, cái gì là mục đích và ích lợi của sự hoan-hỷ?”

“Mục đích và ích lợi của sự hoan-hỷ là sự tĩnh-lặng (khinh an).”

(6) “Và, thưa Thế Tôn, cái gì là mục đích và ích lợi của sự tĩnh-lặng?”

“Mục đích và ích lợi của sự tĩnh-lặng là sự sảng (lạc) [thân lạc].”

(7) “Và, thưa Thế Tôn, cái gì là mục đích và ích lợi của sự sảng?”

“Mục đích và ích lợi của sự sảng là sự định-tâm (định).”

(8) “Và, thưa Thế Tôn, cái gì là mục đích và ích lợi của sự định-tâm?”

“Mục đích và ích lợi của sự định-tâm là sự-biết và sự-thấy về mọi thứ đúng như chúng thực là.”

(9) “Và, thưa Thế Tôn, cái gì là mục đích và ích lợi của sự-biết và sự-thấy về mọi thứ đúng như chúng thực là?”

“Mục đích và ích lợi của sự-biết và sự-thấy về mọi thứ đúng như chúng thực là sự tỉnh-ngộ [không còn mê-đắm].”

(10) “Và, thưa Thế Tôn, cái gì là mục đích và ích lợi của sự tỉnh-ngộ?”

“Mục đích và ích lợi của sự tỉnh-ngộ là sự chán-bỏ.”

(10) “Và, thưa Thế Tôn, cái gì là mục đích và ích lợi của sự chán-bỏ?”

“Mục đích và ích lợi của sự tỉnh-ngộ và sự chán-bỏ là trí-biết và tâm-nhìn của sự giải-thoát.”

“Như vậy đó, này Ānanda, (1)–(2) mục đích và ích lợi của giới-hạnh thiện lành là sự thanh-thản; (3) mục đích và ích lợi của sự thanh-thản là niềm-vui; (4) mục đích và ích lợi của niềm-vui là sự hoan-hỷ (hỷ); (5) mục đích và ích lợi của sự hoan-hỷ là sự tĩnh-lặng (khinh an). (6) mục đích và ích lợi của sự tĩnh-lặng là sự sừng (lạc); (7) mục đích và ích lợi của sự sừng là định-tâm (định); (8) mục đích và ích lợi của sự định-tâm là sự-biết và sự-thấy về mọi thứ đúng như chúng thực là; (9) mục đích và ích lợi của sự-biết và sự-thấy về mọi thứ đúng như chúng thực là sự tỉnh-ngộ; (10) mục đích và ích lợi của sự tỉnh-ngộ là sự chán-bỏ; (11) mục đích và ích lợi của sự chán-bỏ là trí-biết và tâm-nhìn của sự giải-thoát. Như vậy, này Ānanda, giới-hạnh thiện lành dẫn dắt tiến dần tới chỗ cao nhất.”

(1)–(2) “Này các Tỳ kheo, đối với một người có giới-hạnh, hành vi của người đó là có giới-hạnh, thì không cố dụng sự cố-ý (tu) để: ‘Cầu mong sự thanh-thản [không bị hối-tiếc] khởi sinh trong tôi’. Đó là lẽ tự nhiên, rằng sự thanh-thản sẽ khởi sinh trong một người có giới-hạnh, hành vi của người đó là có giới-hạnh.

(3) “Đối với một người thanh-thản [không có sự hối tiếc] thì không cần cố dụng sự cố-ý để: ‘Cầu mong niềm-vui khởi sinh trong tôi’. Đó là lẽ tự nhiên, rằng trong một người thanh-thản sẽ khởi sinh niềm-vui.

(4) “Đối với người được niềm-vui thì không cần cố dụng sự cố-ý để: ‘Cầu mong sự hoan-hỷ khởi sinh trong tôi’. Đó là lẽ tự nhiên, rằng trong một người có niềm-vui sẽ khởi sinh sự hoan-hỷ (hỷ).

(5) “Đối với người có một cái tâm hoan-hỷ thì không cần cố dụng sự cố-ý để: ‘Cầu mong thân tôi tĩnh-lặng’. Đó là lẽ tự nhiên, rằng trong một người có tâm hoan-hỷ thì thân sẽ được tĩnh-lặng (khinh an).

(6) Với người được tĩnh-lặng trong thân thì không cần cố dụng sự cố-ý để: ‘Cầu mong tôi cảm thấy sảng’. Đó là lẽ tự nhiên, rằng trong một người được tĩnh-lặng trong thân thì cảm thấy sảng (lạc) [thân lạc].

(7) “Với một người cảm giác sảng thì không cần cố dụng sự cố-ý để: ‘Cầu mong tâm tôi đạt-định’. Đó là lẽ tự nhiên, rằng tâm của một người cảm thấy lạc thì sẽ đạt định.

(8) “Đối với người đạt-định thì không cần cố dụng sự cố-ý để: ‘Mong sao tôi biết và thấy (tri kiến) mọi sự đúng như chúng thực là’. Đó là lẽ tự nhiên, rằng một người đạt-định thì sẽ biết và thấy mọi sự đúng như chúng thực là.

(9) “Đối với người biết và thấy mọi sự đúng như chúng thực là thì không cần cố dụng sự cố-ý để: ‘Cầu mong tôi biết tỉnh-ngộ (không còn mê-đắm) và biết chán-bỏ.’ Đó là lẽ tự nhiên, rằng một người biết và thấy mọi sự đúng như chúng thực là sẽ biết tỉnh-ngộ.

(10) “Đối với người biết tỉnh-ngộ thì không cần cố dụng sự cố-ý để:

‘Cầu mong tôi biết sự chán-bỏ.’ Đó là lẽ tự nhiên, rằng một người tinh-ngộ là sẽ chán-bỏ.

(11) “Đối với người biết chán-bỏ thì không cần cố dụng sự cố-ý để: ‘Cầu mong tôi chứng ngộ trí-biết và tầm-nhìn (minh kiến) của sự giải-thoát’. Đó là lẽ tự nhiên, rằng một người biết tinh-ngộ và chán-bỏ thì sẽ chứng ngộ trí-biết và tầm-nhìn của sự giải-thoát.

“Như vậy là, này các Tỳ kheo, (11)–(10) trí-biết và tầm-nhìn của sự giải-thoát là mục đích và ích lợi của sự chán-bỏ; (9) sự chán-bỏ là mục đích và ích lợi của sự tinh-ngộ; (8) sự tinh-ngộ là mục đích và ích lợi của sự-biết và sự-thấy về mọi sự đúng như chúng thực là; (7) sự biết và sự thấy về mọi sự đúng như chúng thực là mục đích và ích lợi của sự định-tâm (định); (6) sự định-tâm là mục đích và ích lợi của lạc (sự sướng); (5) lạc là mục đích và ích lợi của sự tĩnh-lặng (trong thân); (4) sự tĩnh-lặng (trong thân) là mục đích và ích lợi của sự hoan-hỷ; (3) sự hoan-hỷ là mục đích và ích lợi của niềm-vui; (2) niềm-vui là mục đích và ích lợi của sự thanh-thản [không bị hối-tiếc]; và (1) sự thanh-thản là mục đích và ích lợi của (sự giữ, sự có được) giới-hạnh.

“Như vậy, này các Tỳ kheo, một giai đoạn chảy vào giai đoạn kế tiếp, một giai đoạn đổ đầy giai đoạn kế tiếp, để đi từ bờ bên này tới bờ bên kia (đáo bỉ ngạn).”

3 (3) Nhân Cận Kê (I) ²²⁰¹

(I) “Này các Tỳ kheo, (1) với người vô đạo đức, với người thiếu hụt về giới-hạnh, người thiếu hụt về giới-hạnh (2) là thiếu nhân cận kê (kê trước) đưa đến sự thanh-thản [không bị hối-tiếc]. Khi không có sự thanh-thản, với người thiếu sự thanh-thản (3) là thiếu nhân cận kê đưa đến niềm-vui. Khi không có niềm-vui, với người thiếu niềm-vui (4) là thiếu nhân cận kê đưa đến sự hoan-hỷ (hỷ). Khi không có sự hoan-hỷ, với người thiếu sự hoan-hỷ (5) là thiếu nguyên-nhân kê cận đưa đến sự tĩnh-lặng [trong thân] (khinh an). Khi không có sự tĩnh-lặng, với người thiếu sự

tĩnh-lặng (6) là thiếu nhân cận kề đưa đến sự sượng (lạc) [thân lạc]. Khi không có sự sượng, với người thiếu sự sượng (7) là thiếu nhân cận kề đưa đến sự định-tâm (định). Khi không có sự định-tâm, với người thiếu sự định-tâm là (8) là thiếu nhân cận kề đưa đến sự-biết và sự-thấy (tri kiến) về mọi sự đúng như chúng thực. Khi không có sự-biết và sự-thấy về mọi sự đúng như chúng thực là, với người thiếu sự-biết và sự-thấy về mọi sự đúng như chúng thực (9) là thiếu nhân cận kề đưa đến sự tỉnh-ngộ (không còn mê-đắm). Khi không có sự tỉnh-ngộ, với người thiếu sự tỉnh-ngộ (10) là thiếu nhân cận kề đưa đến sự chán-bỏ. Khi không có sự chán-bỏ, với người thiếu sự chán-bỏ (11) là thiếu nhân cận kề đưa đến trí-biết và tầm-nhìn của sự giải-thoát.

“Ví dụ một cây thiếu cành và lá. Thì rễ của nó không phát triển đầy đủ; rồi vỏ cây, phần gỗ mềm, và phần gỗ lõi cũng không phát triển đầy đủ. Cũng giống như vậy, (1) với người vô đạo đức, với người thiếu hụt về giới-hạnh, người thiếu hụt về giới-hạnh (2) là thiếu nhân cận kề đưa đến sự thanh-thản [không bị hối-tiếc] (11) là thiếu nhân cận kề đưa đến trí-biết và tầm-nhìn của sự giải-thoát.

(II) “Này các Tỳ kheo, (1) với một người có giới-hạnh, hành vi của người đó là có giới-hạnh (2) là có được nhân cận kề đưa đến sự thanh-thản [không bị hối-tiếc]. Khi có sự thanh-thản, với người có sự thanh-thản (3) là có được nhân cận kề đưa đến niềm-vui. Khi có niềm-vui, với người có niềm-vui (4) là có được nhân cận kề đưa đến sự hoan-hỷ (hỷ). Khi có sự hoan-hỷ, với người có sự hoan-hỷ (5) là có được nguyên-nhân cận kề đưa đến sự tĩnh-lặng [trong thân] (khinh an). Khi có sự tĩnh-lặng, với người có sự tĩnh-lặng (6) là có được nhân cận kề đưa đến sự sượng (lạc) [thân lạc]. Khi có sự sượng, với người có sự sượng (7) là có được nhân cận kề đưa đến sự định-tâm (định). Khi có sự định-tâm, với người có sự định-tâm là (8) là có được nhân cận kề đưa đến sự-biết và sự-thấy (tri kiến) về mọi sự đúng như chúng thực. Khi có sự-biết và sự-thấy về mọi sự đúng như chúng thực là, với người có sự-biết và sự-thấy về mọi sự đúng như chúng thực (9) là có được nhân cận kề đưa đến sự tỉnh-ngộ (không còn mê-đắm).

Khi có sự tỉnh-ngộ, với người có sự tỉnh-ngộ (10) là có được nhân cận kề đưa đến sự chán-bỏ. Khi có sự chán-bỏ, với người có sự chán-bỏ (11) là có được nhân cận kề đưa đến trí-biết và tầm-nhìn của sự giải-thoát.

“Ví dụ một cây có đủ cành và lá. Thì rễ của nó sẽ phát triển đầy đủ; rồi vỏ cây, phần gỗ mềm, và phần gỗ lõi cũng phát triển đầy đủ. Cũng giống như vậy, (1) với một người có giới-hạnh, hành vi của người đó là có giới-hạnh (2) là có được nhân cận kề đưa đến sự thanh-thản [không bị hối-tiếc] ... (11) là có được nhân cận kề đưa đến trí-biết và tầm-nhìn của sự giải-thoát.”

4 (4) Nhân Cận Kề (2)

Ở đó Ngài Xá-lợi-phất đã nói với các Tỳ kheo: [*Nội dung giống hệt kinh 11:03 kể trên, chỉ khác là kinh này do thầy Xá-lợi-phất nói.*]

5 (5) Nguyên Nhân Cận Kề (3)

Ở đó Ngài Ānanda đã nói với các Tỳ kheo: [*Nội dung giống hệt kinh 11:03 kể trên, chỉ khác là kinh này do thầy Xá-lợi-phất nói.*]

6 (6) Tai Nạn ²²⁰²

“Này các Tỳ kheo, khi một Tỳ kheo là người si nhục và chê bai những Tỳ kheo đồng đạo, người chửi rủa những thánh nhân, thì không thể nào và không thể hình dung rằng người đó sẽ không gặp phải [xảy ra] một trong mười một tai nạn này. Mười đó là gì? (1) Người đó không thành tựu điều chưa thành tựu. (2) Người đó rút khỏi điều mình đã thành tựu. (3) Những phẩm chất tốt của người đó không được làm sáng bóng. ²²⁰³ (4) Người đó đánh giá quá cao những phẩm chất của mình, hoặc (5) sẽ dẫn tới đời sống tâm linh không được viên-mãn, hoặc (6) sẽ phạm vào tội ô-nhiễm nào đó, hoặc (7) bỏ tu hoàn tục, hoặc (8) dính bệnh ngặt nghèo, hoặc (9) bị điên khùng hay bị loạn trí. (10) Người đó chết với cái tâm ngu-

mờ. (11) Khi thân tan rã, sau khi chết, người đó bị tái sinh trong cảnh giới đầy đọa, trong một nơi-đến xấu dữ, trong cõi dưới, thậm chí trong địa ngục. Khi một Tỳ kheo là người si nhục và chê bai những Tỳ kheo đồng đạo, người chửi rủa những thánh nhân, thì không thể nào và không thể hình dung rằng người đó sẽ không gặp phải [xảy ra] một trong mười một tai nạn này.”

7 (7) *Nhận Thức* ²²⁰⁴

Lúc đó có Ngài Ānanda đến gặp đức Thế Tôn, kính lễ đức Thế Tôn, ngồi xuống một bên, và thưa:

“Thưa Thế Tôn, có phải rằng một Tỳ kheo có thể: {đạt được một trạng thái định-tâm (mà trong đó) (1) người đó không có nhận-thức (phi tướng) về đất trong liên hệ với đất; (2) về nước trong liên hệ với nước; (3) về lửa trong liên hệ với lửa; (4) về khí trong liên hệ với khí; (5) về không vô biên xứ trong liên hệ với không vô biên xứ; (6) về thức vô biên xứ trong liên hệ với thức vô biên xứ; (7) về vô sở hữu xứ trong liên hệ với vô sở hữu xứ; (8) về phi tướng phi phi tướng xứ trong liên hệ với phi tướng phi phi tướng xứ; (9) về thế giới này trong liên hệ với thế giới này; (10) về thế giới khác trong liên hệ với thế giới khác; (11) về mọi thứ được nhìn thấy, nghe thấy, cảm nhận, nhận biết, được đạt tới, được tìm kiếm, và được xem xét bởi cái tâm}— nhưng người đó vẫn còn có nhận-thức?”

“Người đó có thể, này Ānanda.”

“Nhưng, thưa Thế Tôn, theo cách nào người đó có thể đạt được một trạng thái định-tâm như vậy?”

“Ồ đây, này Ānanda, một Tỳ kheo có nhận-thức (tướng) như vậy: ‘Đây (trạng thái này) là bình an, đây là siêu phàm, đó là, sự làm lắng-lặng tất cả hành-vi (hành vi tạo tác; các hành), sự từ-bỏ mọi sự thu-nạp (sanh y), sự tiêu-diệt dục-vọng (ái), sự chán-bỏ, sự chấm-dứt, Niết-bàn.’ Này Ānanda, chính theo cách này một Tỳ kheo có thể {đạt được một trạng thái định-tâm (mà trong đó): (1) người đó không có nhận-thức (phi tướng) về

đất trong liên hệ với đất; (2) về nước trong liên hệ với nước; (3) về lửa trong liên hệ với lửa; (4) về khí trong liên hệ với khí; (5) về không vô biên xứ trong liên hệ với không vô biên xứ; (6) về thức vô biên xứ trong liên hệ với thức vô biên xứ; (7) về vô sở hữu xứ trong liên hệ với vô sở hữu xứ; (8) về phi tướng phi phi tướng xứ trong liên hệ với phi tướng phi phi tướng xứ; (9) về thế giới này trong liên hệ với thế giới này; (10) về thế giới khác trong liên hệ với thế giới khác; (11) về mọi thứ được nhìn thấy, nghe thấy, cảm nhận, nhận biết, được đạt tới, được tìm kiếm, và được xem xét bởi cái tâm}— nhưng người đó vẫn còn có nhận-thức”

Rồi thầy Ānanda, sau khi đã hài lòng và vui mừng với lời tuyên thuyết của đức Thế Tôn, đứng dậy khỏi chỗ ngồi, đi vòng ra giữ hướng đức Thế Tôn ở bên phải mình (và đi ra), rồi đi đến gặp Ngài Xá-lợi-phất.²²⁰⁵ Thầy chào hỏi qua lại với thầy Xá-lợi-phất, và sau khi họ xong phần chào hỏi thân thiện, thầy ấy ngồi xuống một bên, và nói với thầy Xá-lợi-phất:

“Này đạo hữu Xá-lợi-phất, có phải một Tỷ kheo có thể: {đạt được một trạng thái định-tâm (mà trong đó) (1) người đó không có nhận-thức về đất trong liên hệ với đất ... (11) về mọi thứ được nhìn thấy, nghe thấy, cảm nhận, nhận biết, được đạt tới, được tìm kiếm, và được xem xét bởi cái tâm}— nhưng người đó vẫn còn có nhận-thức?”

“Người đó có thể, này đạo hữu Ānanda.”

“Nhưng, này đạo hữu Xá-lợi-phất, theo cách nào người đó có thể đạt được một trạng thái định-tâm như vậy?”

“Ở đây, này đạo hữu Ānanda, một Tỷ kheo là có nhận-thức (tưởng) như vậy: ‘Đây (trạng thái này) là bình an, đây là siêu phàm, đó là, sự làm lắng-lặng tất cả mọi hành-vi (hành vi tạo tác; các hành), sự từ-bỏ mọi sự thu-nạp (sanh y), sự tiêu-diệt dục-vọng (ái), sự chán-bỏ, sự chấm-dứt, niết-bàn.’ Này Ānanda, chính theo cách này một Tỷ kheo có thể {đạt được một trạng thái định-tâm (mà trong đó) (1) người đó không có nhận-thức về đất trong liên hệ với đất ... (11) về mọi thứ được nhìn thấy, nghe thấy, cảm nhận, nhận biết, được đạt tới, được tìm kiếm, và được xem xét bởi cái

tâm}— nhưng người đó vẫn còn có nhận-thức.”

“Thật đáng ngạc nhiên và tuyệt vời, này đạo hữu, rằng ý nghĩa và câu chữ của cả Vị Thầy và vị đệ tử đều trùng hợp và giống nhau và không khác biệt khi nói về trạng thái bậc nhất này.²²⁰⁶ Này đạo hữu, mới đây tôi đã đến gặp đức Thế Tôn và hỏi đức Thế Tôn về vấn đề này. Đức Thế Tôn đã trả lời tôi y hệt với ý nghĩa và câu chữ như thầy Xá-lợi-phất đã dùng. Thật đáng ngạc nhiên và tuyệt vời, này đạo hữu, rằng ý nghĩa và câu chữ của cả Vị Thầy và vị đệ tử đều trùng hợp và giống nhau và không khác biệt khi nói về trạng thái bậc nhất đó.”

8 (8) *Sự Chú Tâm*

Lúc đó có Ngài Ānanda đến gặp đức Thế Tôn, kính lễ đức Thế Tôn, ngồi xuống một bên, và thưa:

“Thưa Thế Tôn, có phải một Tỷ kheo có thể: {đạt được một trạng thái định-tâm (mà trong đó) người đó không chú-tâm (không tác ý) tới mắt và những hình-sắc, tai và những âm-thanh, mũi và những mùi-hương, lưỡi và những mùi-vị, thân và những đối-tượng chạm xúc; rằng (1) người đó không chú-tâm tới (yếu tố) đất,²²⁰⁷ (2) nước, (3) lửa, (4) hoặc gió; (5) người đó không chú-tâm tới không vô biên xứ [cảnh xứ vô biên của không gian], (6) thức vô biên xứ [cảnh xứ vô biên của thức], (7) vô sở hữu xứ [cảnh xứ trống-không, không có gì], (8) hoặc phi tưởng phi phi tưởng xứ [cảnh xứ không có nhận-thức cũng không phải không còn nhận-thức]; (9) người đó không chú-tâm tới thế giới này; (10) người đó không chú-tâm tới thế giới khác; (11) người đó không chú-tâm tới mọi thứ được nhìn thấy, nghe thấy, cảm nhận, nhận biết, được đạt tới, được tìm kiếm, và được xem xét bởi cái tâm}— nhưng người đó vẫn có chú-tâm (có tác ý)?”

“Người đó có thể, này Ānanda.”

“Nhưng, thưa Thế Tôn, theo cách nào người đó có thể đạt được một trạng thái định-tâm như vậy?”

“Ở đây, này Ānanda, một Tỳ kheo là có nhận-thức (tưởng) như vậy: ‘Đây (trạng thái này) là bình an, đây là siêu phàm, đó là, sự làm lắng-lặn tất cả mọi hành-vi (hành vi tạo tác; các hành), sự từ-bỏ mọi sự thu-nạp (sinh y), sự tiêu-diệt dục-vọng (ái), sự chán-bỏ, sự chấm-dứt, niết-bàn.’ Này Ānanda, chính theo cách này một Tỳ kheo có thể {đạt được một trạng thái định-tâm như vậy (mà trong đó) người đó không chú-tâm (không tác ý) tới mắt và những hình-sắc, tai và những âm-thanh, mũi và những mùi-hương, lưỡi và những mùi-vị, thân và những đối-tượng chạm xúc; rằng (1) người đó không chú-tâm tới (yếu tố) đất, (2) nước, (3) lửa, (4) hoặc gió; (5) người đó không chú-tâm tới không vô biên xứ [cảnh xứ vô biên của không gian], (6) thức vô biên xứ [cảnh xứ vô biên của thức], (7) vô sở hữu xứ [cảnh xứ trống-không], (8) hoặc phi tưởng phi phi tưởng xứ [cảnh xứ không có nhận-thức cũng không phải không còn nhận-thức]; (9) người đó không chú-tâm tới thế giới này; (10) người đó không chú-tâm tới thế giới khác; (11) người đó không chú-tâm tới mọi thứ được nhìn thấy, nghe thấy, cảm nhận, nhận biết, được đạt tới, được tìm kiếm, và được xem xét bởi cái tâm}— nhưng người đó vẫn có chú-tâm (có tác ý).”

9 (9) Sandha

Trong một lần đức Thế Tôn đang sống ở Nāḍika, trong hội trường gạch. Lúc đó có Ngài Sandha²²⁰⁸ đến gặp đức Thế Tôn, kính lễ đức Thế Tôn, và ngồi xuống một bên. Rồi đức Thế Tôn đã nói với thầy ấy:

“Này Sandha, hãy thiền như một con ngựa thuần chủng xuất sắc, không như con ngựa non hoang dã.

(I) “Và theo cách nào một con ngựa non hoang dã thiền ngẫm? Khi một con ngựa non hoang dã được cột gần máng ăn, nó chỉ thiền ngẫm: ‘Cỏ để ăn, cỏ để ăn!’ Vì lý do gì? Vì khi một con ngựa non hoang dã được cột gần máng ăn, nó không biết tự hỏi mình: ‘Giờ phận sự gì người huấn luyện ngựa đặt ra cho ta hôm nay? Ta có thể làm gì để làm hài lòng ông ta?’ Khi được cột ở gần máng ăn nó chỉ thiền ngẫm: ‘Cỏ để ăn, cỏ để ăn!’

Cũng giống như vậy, này Sandha, một người giống một con ngựa non hoang dã, sau khi đi vô rừng, đến một gốc cây, hay một chòi trống, ngồi trú với một cái tâm bị ám muội và áp chế bởi (chương ngại) tham-dục, và người đó không hiểu được ‘sự thoát-khỏi tham-dục đã khởi sinh’ đúng như nó thực là. Khi chấp chứa tham-dục ở bên trong, người đó thiên ngẫm, ngẫm nghĩ, suy ngẫm, và nghiền ngẫm.²²⁰⁹ Người đó ngồi trú với một cái tâm bị ám muội và áp chế bởi (chương ngại) sự ác-ý ... bởi sự đờ-đẫn và buồn-ngủ (hôn trầm thụ miên) ... bởi sự bất-an và hối-tiếc (trạo cử hối quá) ... bởi sự nghi-ngờ (nghi), và người đó không hiểu được ‘sự thoát-khỏi sự nghi-ngờ đã khởi sinh’ đúng như nó thực là. Khi chấp chứa sự nghi-ngờ ở bên trong, người đó thiên ngẫm, ngẫm nghĩ, suy ngẫm, và nghiền ngẫm.

- “Người đó thiên (1) tùy thuộc theo (yếu tố) đất, (2) tùy thuộc theo nước, (3) tùy thuộc theo lửa, (4) tùy thuộc theo gió, (5) tùy thuộc theo không vô biên xứ [cảnh xứ vô biên của không gian], (6) tùy thuộc theo thức vô biên xứ [cảnh xứ vô biên của thức], (7) tùy thuộc theo vô sở hữu xứ [cảnh xứ trống-không], (8) tùy thuộc theo phi tướng phi phi tướng xứ [cảnh xứ không có nhận-thức cũng không phải không còn nhận-thức], (9) tùy thuộc theo thế giới này, (10) tùy thuộc theo thế giới khác, (11) tùy thuộc theo mọi thứ được nhìn thấy, nghe thấy, cảm nhận, nhận biết, được đạt tới, được tìm kiếm, và được xem xét bởi cái tâm. Kiểu như vậy là sự thiên của một người giống như một con ngựa non hoang dã.

(II) “Và, này Sandha, theo cách nào là thiên như một con ngựa thuần chủng xuất sắc? Khi một con ngựa thuần chủng xuất sắc được cột gần máng ăn, nó không thiên ngẫm: ‘Cỏ để ăn, cỏ để ăn!’ Vì lý do gì? Vì khi một con ngựa non hoang dã được cột gần máng ăn, nó biết tự hỏi mình: ‘Giờ phận sự gì người huấn luyện ngựa đặt ra cho ta hôm nay? Ta có thể làm gì để làm hài lòng ông ta?’ Khi được cột ở gần máng ăn nó không thiên ngẫm: ‘Cỏ để ăn, cỏ để ăn!’ Vì con ngựa thuần chủng xuất sắc coi cái sự bị roi thúc đánh (tức bị người huấn luyện đánh, thúc) là một món nợ, một sự trói buộc, một sự mất mát, và thất bại. Cũng giống như vậy,

một người giống như con ngựa thuần chủng xuất sắc, sau khi đi vô rừng, đến một gốc cây, hay một chòi trống, không ngồi trú với một cái tâm bị ám muội và áp chế bởi (chướng ngại) tham-dục, và người đó hiểu được ‘sự thoát-khỏi tham-dục đã khởi sinh’ đúng như nó thực là. Người đó không ngồi trú với một cái tâm bị ám muội và áp chế bởi (chướng ngại) sự ác-ý ... bởi sự đờ-đẫn và buồn-ngủ ... bởi sự bất-an và hối-tiếc ... bởi sự nghi-ngờ, và người đó không hiểu được ‘sự thoát-khỏi sự nghi-ngờ đã khởi sinh’.

- “Người đó không thiên (1) tùy thuộc theo (yếu tố) đất, (2) tùy thuộc theo nước, (3) tùy thuộc theo lửa, (4) tùy thuộc theo gió, (5) tùy thuộc theo không vô biên xứ [cảnh xứ vô biên của không gian], (6) tùy thuộc theo thức vô biên xứ [cảnh xứ vô biên của thức], (7) tùy thuộc theo vô sở hữu xứ [cảnh xứ trống-không], (8) tùy thuộc theo phi tưởng phi phi tưởng xứ [cảnh xứ không có nhận-thức cũng không phải không còn nhận-thức], (9) tùy thuộc theo thế giới này, (10) tùy thuộc theo thế giới khác, (11) tùy thuộc theo mọi thứ được nhìn thấy, nghe thấy, cảm nhận, nhận biết, được đạt tới, được tìm kiếm, và được xem xét bởi cái tâm. Cách như vậy là sự thiên của một người giống như một con ngựa thuần chủng xuất sắc.

“Khi người đó thiên tập theo cách như vậy, có những thiên thần ở cùng vị trời Indra, vị trời Brahmā, và vị trời Pajāpati từ xa đã tôn thờ người thuần chủng xuất sắc đó, và họ nói:

‘Xin kính lễ ngài, hỡi người thuần chủng!
Xin kính lễ ngài, hỡi người tối thượng!
Bản thân chúng con không trực-tiếp biết được
Ngài đã thiên tùy thuộc theo điều gì.’” **2210**

Khi lời đó được nói ra, thầy Sandha đã thưa với đức Thế Tôn:

“Nhưng, thưa Thế Tôn, theo cách nào một người thuần chủng xuất sắc thiên trú? Nếu người đó (1) không thiên tùy thuộc theo (yếu tố) đất ... (11) không tùy thuộc theo thứ được nhìn thấy, nghe thấy, cảm nhận, nhận biết, được đạt tới, được tìm kiếm, và được xem xét bởi cái tâm. Và như

vậy người đó thiên theo cách nào mà đến nổi những thiên thần ở cùng ...
tù xa đã tôn thờ, và họ nói:

‘Xin kính lễ ngài, hỡi người thuần chủng!
Xin kính lễ ngài, hỡi người tối thượng!
Bản thân chúng con không trực-tiếp biết được
Ngài đã thiên tùy thuộc theo điều gì.’

“Ở đây, này Sandha, đối với một người thuần chủng xuất sắc, (1) nhận-thức về (yếu tố) đất đã biến mất trong liên hệ với đất,²²¹¹ (2) nhận-thức về nước đã biến mất trong liên hệ với nước, (3) nhận-thức về lửa đã biến mất trong liên hệ với lửa, (4) nhận-thức về gió đã biến mất trong liên hệ với gió; (5) nhận-thức về không vô biên xứ đã biến mất trong liên hệ với không vô biên xứ, (6) nhận-thức về thức vô biên xứ đã biến mất trong liên hệ với thức vô biên xứ, (7) nhận-thức về vô sở hữu xứ đã biến mất trong liên hệ với vô sở hữu xứ, (8) nhận-thức về phi tướng phi phi tướng xứ đã biến mất trong liên hệ với phi tướng phi phi tướng xứ, (9) nhận-thức về thế giới này đã biến mất trong liên hệ với thế giới này, (10) nhận-thức về thế giới khác đã biến mất trong liên hệ với thế giới khác; (11) nhận-thức đã biến mất trong liên hệ với mọi thứ được nhìn thấy, nghe thấy, cảm nhận, nhận biết, được đạt tới, được tìm kiếm, và được xem xét bởi cái tâm.

“Này Sandha, thiên theo cách như vậy, một người thuần chủng xuất sắc không thiên (1) tùy thuộc theo (yếu tố) đất, (2) tùy thuộc theo nước, (3) tùy thuộc theo lửa, (4) tùy thuộc theo gió, (5) tùy thuộc theo không vô biên xứ, (6) tùy thuộc theo thức vô biên xứ, (7) tùy thuộc theo vô sở hữu xứ, (8) tùy thuộc theo phi tướng phi phi tướng xứ, (9) tùy thuộc theo thế giới này, (10) tùy thuộc theo thế giới khác, (11) tùy thuộc theo mọi thứ được nhìn thấy, nghe thấy, cảm nhận, nhận biết, được đạt tới, được tìm kiếm, và được xem xét bởi cái tâm, và cứ như vậy người đó thiên trú.²²¹² Và người đó thiên trú theo cách như vậy, nên những thiên thần ở cùng vị trời Indra, vị trời Brahmā, và vị trời Pajāpati từ xa đã tôn thờ người thuần chủng xuất sắc đó, và họ nói:

‘Xin kính lễ ngài, hỡi người thuần chủng!

Xin kính lễ ngài, hỡi người tối thượng!
Bản thân chúng con không trực-tiếp biết được
Ngài đã thiên tùy thuộc theo điều gì.”

10 (10) *Chỗ Kiếm Ăn Của Chim Công* ²²¹³

Trong một lần đức Thế Tôn đang sống ở Rājagaha (Vương-xá), trong khu ở (tịnh xá, khu vườn) của những du sĩ, ở chỗ (được gọi là) chỗ kiếm ăn của bầy công. Ở đó đức Thế Tôn đã nói với các Tỳ kheo:

(i) “Này các Tỳ kheo, có được ba phẩm chất, một Tỳ kheo là bậc nhất trong những thiên thần và loài người: là người đã đạt tới kết-cuộc rất ráo [tốt cùng], đã dành được sự an-toàn rất ráo thoát khỏi sự trói-buộc (khỏi luân hồi ...), đã sống đời sống tâm linh rất ráo, đã chứng đắc chung-cuộc rất ráo. Ba đó là gì? (1) Mớ (đồng, uản) giới-hạnh của bậc vô học nhân, (2) mớ thiên-định của bậc vô học nhân, và (3) mớ trí-tuệ của bậc vô học nhân. Có được ba phẩm chất này, một Tỳ kheo là bậc nhất trong những thiên thần và loài người ... đã chứng đắc chung-cuộc rất ráo.

(ii) “Này các Tỳ kheo, có được ba phẩm chất [khác], một Tỳ kheo là bậc nhất trong những thiên thần và loài người: là người đã đạt tới kết-cuộc rất ráo [tốt cùng], đã dành được sự an-toàn rất ráo thoát khỏi sự trói-buộc (khỏi luân hồi ...), đã sống đời sống tâm linh rất ráo, đã chứng đắc chung-cuộc rất ráo. Ba đó là gì? (1) Thần thông biến hóa (biến hóa thông), (2) thần thông đọc-tâm của người khác (tha tâm thông), và (3) thần thông chỉ-dạy (giáo hóa thông). Có được ba phẩm chất này, một Tỳ kheo là bậc nhất trong những thiên thần và loài người ... đã chứng đắc chung-cuộc rất ráo.

(iii) “Này các Tỳ kheo, có được ba phẩm chất [khác nữa], một Tỳ kheo là bậc nhất trong những thiên thần và loài người: là người đã đạt tới kết-cuộc rất ráo [tốt cùng], đã dành được sự an-toàn rất ráo thoát khỏi sự trói-buộc (khỏi luân hồi ...), đã sống đời sống tâm linh rất ráo, đã chứng đắc chung-cuộc rất ráo. Ba đó là gì? (1) Cách-nhìn đúng đắn (chánh kiến), (2) sự-biết đúng đắn (chánh tri), và (3) sự giải-thoát đúng đắn (chánh giải-

thoát). Có được ba phẩm chất này, một Tỳ kheo là bậc nhất trong những thiên thần và loài người ... đã chứng đắc chung-cuộc rốt ráo.

(iv) “Này các Tỳ kheo, có hai phẩm chất [khác nữa], một Tỳ kheo là bậc nhất trong những thiên thần và loài người: (10) là người đã đạt tới kết-cuộc rốt ráo ... đã sống đời sống tâm linh rốt ráo, đã chứng đắc chung-cuộc rốt ráo. Hai đó là gì? (10) Trí-biết đích thực (minh), và (11) phẩm-hạnh (hạnh). Có được hai phẩm chất này, một Tỳ kheo là bậc nhất trong những thiên thần và loài người: là người đã đạt tới kết-cuộc rốt ráo ... đã sống đời sống tâm linh rốt ráo, đã chứng đắc chung-cuộc rốt ráo

“Vị trời Brahmā Saṃkumāra cũng nói lên bài thi kệ này:

“Người giai cấp chiến-sĩ là tốt nhất trong thiên hạ
Vì họ có chuẩn mực là họ tộc.
Nhưng người đã hoàn thiện đầy đủ minh và hạnh (minh hạnh túc)
Là bậc tốt nhất trong những thiên thần và loài người.’

“Này các Tỳ kheo, bài kệ này đã được đọc tụng một cách hay khéo bởi vị trời Brahmā Saṃkumāra, không phải bị tụng một cách dở tệ; nó đã được tụng một cách hay khéo, không phải bị tụng một cách dở tệ; nó là ích lợi, không phải có hại, và ta chấp thuận nó. Ta cũng nói như vậy:

“Người giai cấp chiến-sĩ là tốt nhất trong thiên hạ
Vì họ có chuẩn mực là họ tộc.
Nhưng người đã hoàn thiện đầy đủ minh và hạnh (minh hạnh túc)
Là bậc tốt nhất trong những thiên thần và loài người.’”

NHÓM 2

SỰ TƯỚNG NIỆM

11 (I) *Mahānāma* (I) ²²¹⁴

Tôi nghe như vậy. Trong một lần đức Thế Tôn đang sống ở xứ Thích-Ca (Sakya), ở Kapilavatthu (Ca-tỳ-la-vệ), trong Tịnh Xá (được cúng dường bởi) Nigrodha. Bấy giờ, vào dịp đó một số Tỷ kheo đang may một cà sa cho đức Thế Tôn, (họ) nghĩ khi may xong y phục, tới lúc hết kỳ ba-tháng [ba tháng an cư mùa Mưa, kiết hạ], đức Thế Tôn sẽ lên đường đi du hành. Ông Mahānāma (Đại Danh) người họ Thích-ca (Sakya) nghe được điều này đã đến gặp đức Thế Tôn, kính lễ đức Thế Tôn, ngồi xuống một bên, và thưa:

“Thưa Thế Tôn, con nghe được: ‘Một số Tỷ kheo đang may một cà sa cho đức Thế Tôn, (họ) nghĩ đến khi may xong cà sa, đến lúc hết kỳ ba-tháng, đức Thế Tôn sẽ lên đường đi du hành.’ Thưa Thế Tôn, trong những cách khác nhau chúng con an trú, chúng con nên an trú theo cách nào?”²²¹⁵

“Tốt, tốt, này Mahānāma! Điều này phù hợp với chú là một người họ tộc đến gặp Như Lai và hỏi: ‘Thưa Thế Tôn, trong những cách khác nhau chúng con an trú, chúng con nên an trú theo cách nào?’

“Này Mahānāma, (1) một người có niềm-tin (tín) sẽ thành công, không phải người không có niềm-tin. (2) Người nỗ-lực tu (tinh tấn) sẽ thành công, không phải người lười-biếng. (3) Người có sự chánh-niệm được thiết lập sẽ thành công, không phải người có tâm mờ-rối (thất niệm). (4) Người đạt-định sẽ thành công, không phải người không đạt-định (thất định). (5) Người có trí sẽ thành công, không phải người vô trí. Sau khi đã thiết lập bản thân trong năm phẩm chất này, chú nên tu tập thêm sáu điều sau:

(6) “Ồ đây, này Mahānāma, một đệ tử thánh thiện tưởng niệm về Như Lai như vậy: [‘Đức Thế Tôn là một A-la-hán (đã tu thành), bậc Toàn Giác (đã giác ngộ toàn thiện), đã thành tựu đầy đủ trí-biết đích thực và phẩm-

hạnh (minh hạnh tức), là bậc phúc-lành (thiện thế), bậc hiểu-biết những thế giới (thế gian giải), người dẫn dắt tối thượng của những người cần được thuần hóa (điều ngự trượng phu), thầy của những thiên thần và loài người (thiên nhân sư), bậc Giác Ngộ (Phật), bậc Thế Tôn.']. Khi một đệ tử thánh thiện tưởng niệm về Như Lai, thì trong thời (gian) đó tâm người đó không bị ám muội bởi tham, sân, hay si; trong thời đó tâm người đó đơn thuần là chánh trực, dựa vào *Như Lai*.

{“Một đệ tử thánh thiện có tâm chánh trực thì đạt được niềm cảm-hứng về ý-nghĩa, đạt được niềm cảm-hứng về Giáo Pháp, đạt được niềm-vui nối kết (câu hữu, liên hữu) với Giáo Pháp. Khi người đó vui-vẻ, sự hoan-hỷ (hỷ) khởi sinh. Đối với người có một cái tâm hoan-hỷ, thân trở nên tĩnh-lặng (khinh an). Người tĩnh-lặng thì cảm thấy hạnh-phúc (lạc). Đối với người cảm thấy hạnh-phúc, tâm được đạt-định (định). Đây được gọi là một đệ tử thánh thiện sống trong sự cân bằng giữa quần chúng không cân bằng, là người sống không bị khổ ải giữa quần chúng bị khổ ải.} - Khi người tu đã chứng nhập vào dòng chảy của Giáo Pháp, người đó tu tập sự tưởng-niệm về Phật.

(7) “Lại nữa, này Mahānāma, một đệ tử thánh thiện tưởng niệm về Giáo Pháp như vậy: [*Giáo Pháp đã được đức Thế Tôn giảng bày hay khéo, có thể trực tiếp nhìn thấy được, có hiệu quả tức thì, mời người đến để thấy, có thể được áp dụng, được tự thân chứng nghiệm bởi người có trí.*’]. Khi một đệ tử thánh thiện tưởng niệm về Giáo Pháp, thì trong thời đó tâm người đó không bị ám muội bởi tham, sân, si; trong thời đó tâm người đó đơn thuần là chánh trực, dựa vào *Giáo Pháp*.

{“Một đệ tử thánh thiện có tâm chánh trực thì đạt được niềm cảm-hứng về ý-nghĩa, đạt được niềm cảm-hứng về Giáo Pháp, đạt được niềm-vui nối kết với Giáo Pháp. Khi người đó vui-vẻ, sự hoan-hỷ (hỷ) khởi sinh. Đối với người có một cái tâm hoan-hỷ, thân trở nên tĩnh-lặng (khinh an). Người tĩnh-lặng thì cảm thấy hạnh-phúc (lạc). Đối với người cảm thấy hạnh-phúc, tâm được đạt-định (định). Đây được gọi là một đệ tử thánh thiện sống trong sự cân bằng giữa quần chúng không cân bằng, là

người sống không bị khổ ải giữa quần chúng bị khổ ải.} - Khi người tu đã chứng nhập vào dòng chảy của Giáo Pháp, người đó tu tập sự tưởng-niệm về Giáo Pháp.

(8) “Lại nữa, này Mahānāma, một đệ tử thánh thiện tưởng niệm về Tăng Đoàn như vậy: [‘Tăng Đoàn các đệ tử của đức Thế Tôn đang tu tập cách thức tốt lành, tu tập cách thức chánh trực, tu tập cách thức đích thực, tu tập cách thức đúng đắn; Tăng Đoàn đó gồm bốn cặp, tám loại (bậc) người—Tăng Đoàn này của các đệ tử của đức Thế Tôn là đáng được tặng vật, đáng được tiếp đón, đáng được cúng dường, đáng được kính lễ, là ruộng gieo trồng công-đức cao nhất trong thế gian (phước điền vô thượng ở trên đời).’]. Khi một đệ tử thánh thiện tưởng niệm về Tăng Đoàn, thì trong thời đó tâm người đó không bị ám muội bởi tham, sân, si; trong thời đó tâm người đó đơn thuần là chánh trực, dựa vào Tăng Đoàn.

{“Một đệ tử thánh thiện có tâm chánh trực thì đạt được niềm cảm-hứng về ý-nghĩa, đạt được niềm cảm-hứng về Giáo Pháp, đạt được niềm-vui nổi kết với Giáo Pháp. Khi người đó vui-vẻ, sự hoan-hỷ (hỷ) khởi sinh. Đối với người có một cái tâm hoan-hỷ, thân trở nên tĩnh-lặng (khinh an). Người tĩnh-lặng thì cảm thấy hạnh-phúc (lạc). Đối với người cảm thấy hạnh-phúc, tâm được đạt-định (định). Đây được gọi là một đệ tử thánh thiện sống trong sự cân bằng giữa quần chúng không cân bằng, là người sống không bị khổ ải giữa quần chúng bị khổ ải.} - Khi người tu đã chứng nhập vào dòng chảy của Giáo Pháp, người đó tu tập sự tưởng-niệm về Tăng Đoàn.

(9) “Lại nữa, này Mahānāma, một đệ tử thánh thiện tưởng niệm về giới-hạnh của mình là [giới-hạnh được quý trọng bởi những bậc thánh, không bị sút mẻ, không bị lỗi, không bị dính nhiễm, bị đóm xấu, mang tính giải thoát, được khen ngợi bởi người trí hiền, không bị dính chấp, dẫn tới đạt định.] Khi một đệ tử thánh thiện tưởng niệm về giới-hạnh của mình, thì trong thời đó tâm người đó không bị ám muội bởi tham, sân, si; trong thời đó tâm người đó đơn thuần là chánh trực, dựa vào giới-hạnh.

{“Một đệ tử thánh thiện có tâm chánh trực thì đạt được niềm cảm-

hứng về ý-nghĩa, đạt được niềm cảm-hứng về Giáo Pháp, đạt được niềm-vui nổi kết với Giáo Pháp. Khi người đó vui-vẻ, sự hoan-hỷ (hỷ) khởi sinh. Đối với người có một cái tâm hoan-hỷ, thân trở nên tĩnh-lặng (khinh an). Người tĩnh-lặng thì cảm thấy hạnh-phúc (lạc). Đối với người cảm thấy hạnh-phúc, tâm được đạt-định (định). Đây được gọi là một đệ tử thánh thiện sống trong sự cân bằng giữa quần chúng không cân bằng, là người sống không bị khổ ải giữa quần chúng bị khổ ải.} - Khi người tu đã chứng nhập vào dòng chảy của Giáo Pháp, người đó tu tập sự tưởng-niệm về giới-hạnh.

(10) “Lại nữa, này Mahānāma, một đệ tử thánh thiện tưởng niệm về sự bố-thí của mình như vậy: [*‘Đây đích thực là phúc lành và lợi lạc của ta rằng, trong quần chúng bị ám muội bởi sự ô-nhiễm của tính keo-kiệt, ta sống ở nhà với một cái tâm không bị sự ô-nhiễm của tính keo-kiệt, rộng lòng hào hiệp, dang tay giúp đỡ, vui thích sự từ bỏ, tận tâm với việc từ thiện, vui thích sự cho đi và chia sẻ.’*]. Khi một đệ tử thánh thiện tưởng niệm về sự bố-thí của mình, thì trong thời đó tâm người đó không bị ám muội bởi tham, sân, si; trong thời đó tâm người đó đơn thuần là chánh trực, dựa vào sự bố-thí.

{“Một đệ tử thánh thiện có tâm chánh trực thì đạt được niềm cảm-hứng về ý-nghĩa, đạt được niềm cảm-hứng về Giáo Pháp, đạt được niềm-vui nổi kết với Giáo Pháp. Khi người đó vui-vẻ, sự hoan-hỷ (hỷ) khởi sinh. Đối với người có một cái tâm hoan-hỷ, thân trở nên tĩnh-lặng (khinh an). Người tĩnh-lặng thì cảm thấy hạnh-phúc (lạc). Đối với người cảm thấy hạnh-phúc, tâm được đạt-định (định). Đây được gọi là một đệ tử thánh thiện sống trong sự cân bằng giữa quần chúng không cân bằng, là người sống không bị khổ ải giữa quần chúng bị khổ ải.} - Khi người tu đã chứng nhập vào dòng chảy của Giáo Pháp, người đó tu tập sự tưởng-niệm về sự bố-thí.

(11) “Lại nữa, này Mahānāma, một đệ tử thánh thiện tưởng niệm về những thiên-thần như vậy: [*‘Có những thiên thần [được trị vì bởi] tứ đại thiên vương (bốn vị vua trời lớn), những thiên thần ở cõi trời Đạo-lợi*

(Tāvātimsa, cõi trời 33), những thiên thần ở cõi trời Dạ-ma (Yāma), những thiên thần ở cõi trời Đâu-suất (Tusita), những thiên thần vui thích sáng tạo (hóa lạc thiên), những thiên thần kiểm soát những thứ được sáng tạo bởi những thiên thần khác (tha hóa tự tại thiên), những thiên thần trong đoàn tùy tùng của trời Brahmā (Phạm chúng thiên), và những thiên thần cao hơn những thiên thần đó. Trong tôi cũng có loại *niềm-tin* như vậy mà những thiên thần đó đã từng có-được (trong kiếp trước làm người) mà nhờ đó, khi họ qua đời ở đây (cõi người) họ đã được tái sinh (thành thiên thần) ở (những cõi) đó; trong tôi cũng có loại *giới-hạnh ... sự học-hiểu ... sự bố-thí ... trí-tuệ* như vậy mà những thiên thần đó đã từng có-được mà nhờ đó, khi họ qua đời ở đây (cõi người) họ đã được tái sinh (thành thiên thần) ở (những cõi) đó.']. Khi một đệ tử thánh thiện tưởng niệm về niềm-tin, giới-hạnh, sự học-hiểu, sự bố-thí, và trí-tuệ trong chính mình và trong những thiên thần đó, thì trong thời đó tâm người đó không bị ám muội bởi tham, sân, hay si; trong thời đó tâm người đó đơn thuần là chánh trực, dựa vào những thiên-thần.

{Một đệ tử thánh thiện có tâm chánh trực thì đạt được niềm cảm-hứng về ý-nghĩa, đạt được niềm cảm-hứng về Giáo Pháp, đạt được niềm hoan-hỷ kết nối với Giáo Pháp. Khi người đó hoan-hỷ, sự sáng-khoái khởi sinh. Đối với người có một cái tâm sáng-khoái, thân trở nên tĩnh-lặng (khinh an). Người tĩnh lặng thì cảm thấy hạnh-phúc (lạc). Đối với người cảm thấy hạnh-phúc, tâm được đạt-định. Đây được gọi là một đệ tử thánh thiện sống trong sự cân bằng giữa quần chúng không cân bằng, là người sống không bị khổ ải giữa quần chúng bị khổ ải.} Khi người tu đã chứng nhập vào dòng chảy của Giáo Pháp, người đó tu tập sự tưởng niệm về những thiên-thần.”

12 (2) Mahānāma (2)

[Mở đầu giống hệt kinh kệ 11:11 kể trên, cho đến chỗ:]

“Này Mahānāma, sau khi đã thiết lập bản thân trong năm phẩm chất

này, chú nên tu tập thêm sáu điều.

(6) “Ở đây, này Mahānāma, một đệ tử thánh thiện tưởng niệm về Như Lai như vậy: [‘Đức Thế Tôn là một A-la-hán ... thầy của những thiên thần và loài người (thiên nhân sư), bậc Giác Ngộ (Phật), bậc Thế Tôn.’]. Khi một đệ tử thánh thiện tưởng niệm về Như Lai, thì trong thời (gian) đó tâm người đó không bị ám muội bởi tham, sân, hay si; trong thời đó tâm người đó đơn thuần là chánh trực, dựa vào Như Lai.

{Một đệ tử thánh thiện có tâm chánh trực thì đạt được niềm cảm-hứng về ý-nghĩa, đạt được niềm cảm-hứng về Giáo Pháp, đạt được niềm hoan-hỷ kết nối với Giáo Pháp. Khi người đó hoan-hỷ, sự sáng-khoái khởi sinh. Đối với người có một cái tâm sáng-khoái, thân trở nên tĩnh-lặng (khinh an). Người tĩnh lặng thì cảm thấy hạnh-phúc (lạc). Đối với người cảm thấy hạnh-phúc, tâm được đạt-định. Này Mahānāma, chú nên tu tập sự tưởng-niệm này về Phật khi đang đi, đang đứng, đang ngồi, và đang nằm. Chú nên tu tập nó khi đang làm việc và khi đang sống ở nhà có đầy con cháu.}

(7) “Lại nữa, này Mahānāma, chú nên tưởng niệm về Giáo Pháp ... (8) ... về Tăng Đoàn ... (9) ... về giới-hạnh của mình ... (10) ... về sự bố-thí ... (11) ... về những thiên-thần như vậy. Khi một đệ tử thánh thiện tưởng niệm về Như Lai, thì trong thời (gian) đó tâm người đó không bị ám muội bởi tham, sân, hay si; trong thời đó tâm người đó đơn thuần là chánh trực, dựa vào Như Lai.

{Một đệ tử thánh thiện có tâm chánh trực thì đạt được niềm cảm-hứng về ý-nghĩa, đạt được niềm cảm-hứng về Giáo Pháp, đạt được niềm hoan-hỷ kết nối với Giáo Pháp. Khi người đó hoan-hỷ, sự sáng-khoái khởi sinh. Đối với người có một cái tâm sáng-khoái, thân trở nên tĩnh-lặng (khinh an). Người tĩnh lặng thì cảm thấy hạnh-phúc (lạc). Đối với người cảm thấy hạnh-phúc, tâm được đạt-định. Này Mahānāma, chú nên tu tập sự tưởng-niệm này (2) về Giáo Pháp ... (11) về những thiên thần khi đang đi, đang đứng, đang ngồi, và đang nằm. Chú nên tu tập nó khi đang làm việc và khi đang sống ở nhà có đầy con cháu.}”

13 (3) *Nandiya*

Tôi nghe như vậy. Trong một lần đức Thế Tôn đang sống ở xứ dân Thích-Ca (Sakya), ở Kapilavatthu (Ca-tỳ-la-vệ), trong Tịnh Xá Nigrodha. Bảy giờ, lúc đó đức Thế Tôn muốn nhập kỳ an cư Mùa Mưa ở Sāvattthī (Xá-vệ). Ông Nandiya người họ Thích-ca đã nghe điều này, và ý này đã xảy đến với ông: “Tôi cũng sẽ nhập kỳ an cư mùa mưa ở Sāvattthī.”²²¹⁶ Ở đó tôi sẽ lo mấy công việc làm ăn và thỉnh thoảng sẽ đến gặp đức Thế Tôn.”

Sau đó đức Thế Tôn đã nhập kỳ an cư mùa mưa ở Sāvattthī. Ông Nandiya người họ Thích-ca cũng nhập kỳ an cư mùa mưa ở Sāvattthī, ở đó ông lo mấy công việc làm ăn và thỉnh thoảng đã đến gặp đức Thế Tôn. Bảy giờ, vào dịp đó có một số Tỷ kheo đang may một cà sa cho đức Thế Tôn, (họ) nghĩ đến khi may xong y phục, đến lúc hết kỳ ba-tháng [ba tháng an cư mùa mưa], đức Thế Tôn sẽ lên đường đi du hành. Ông Nandiya người họ Thích-ca nghe được điều này đã đến gặp đức Thế Tôn, kính lễ đức Thế Tôn, ngồi xuống một bên, và thưa:

“Thưa Thế Tôn, con nghe được: ‘Một số Tỷ kheo đang may một cà sa cho đức Thế Tôn, (họ) nghĩ đến khi may xong y phục, đến lúc hết kỳ ba-tháng, đức Thế Tôn sẽ lên đường đi du hành.’ Thưa Thế Tôn, trong những cách khác nhau chúng con an trú, chúng con nên an trú theo cách nào?”

“Tốt, tốt, này Nandiya! Điều này phù hợp với chú là một người họ tộc đến gặp Như Lai và hỏi: ‘Thưa Thế Tôn, trong những cách khác nhau chúng con an trú, chúng con nên an trú theo cách nào?’

“Này Nandiya, (1) một người có niềm-tin (tín) sẽ thành công, không phải người không có niềm-tin. (2) Người có giới-hạnh (giới) sẽ thành công, không phải người thiếu giới-hạnh (không giữ giới). (3) Người nỗ-lực tu (tinh tấn) sẽ thành công, không phải người lười-biếng (ít tu). (4) Người có sự chánh-niệm được thiết lập sẽ thành công, không phải người có tâm mờ-rối (thất niệm). (5) Người đạt-định sẽ thành công, không phải người không đạt-định (thất định). (6) Người có trí sẽ thành công, không

phải người vô trí. Sau khi đã thiết lập bản thân trong sáu điều này, chú nên thiết lập sự chánh-niệm ở bên trong liên quan năm điều sau:

(7) “Ồ đây, này Nandiya, chú nên tưởng niệm về Như Lai như vậy: [‘Đức Thế Tôn là một A-la-hán (đã tu thành), bậc Toàn Giác (đã giác ngộ toàn thiện), đã thành tựu đầy đủ trí-biết đích thực và phẩm-hạnh (minh hạnh túc), là bậc phúc-lành (thiện thế), bậc hiểu-biết những thế giới (thế gian giải), người dẫn dắt tối thượng của những người cần được thuần hóa (điều ngự trượng phu), thầy của những thiên thần và loài người (thiên nhân sư), bậc Giác Ngộ (Phật), bậc Thế Tôn.’]. Khi một đệ tử thánh thiện tưởng niệm về Như Lai, thì trong thời (gian) đó tâm người đó không bị ám muội bởi tham, sân, hay si; trong thời đó tâm người đó đơn thuần là chánh trực, *dựa vào Như Lai*.

(8) “Lại nữa, này Nandiya, chú nên tưởng niệm về Giáo Pháp như vậy: [‘Giáo Pháp đã được đức Thế Tôn giảng bày hay khéo, có thể trực tiếp nhìn thấy được, có hiệu quả tức thì, mời người đến để thấy, có thể được áp dụng, được tự thân chứng nghiệm bởi người có trí.’]. Như vậy, chú nên thiết lập sự chánh-niệm ở bên trong như vậy, *dựa vào Giáo Pháp*.

(9) “Lại nữa, này Nandiya, chú nên tưởng niệm về những bạn-tốt như vậy: [‘Đây đích thực là phúc lành và lợi lạc của ta khi ta có được những bạn-tốt, những người có lòng bi-mẫn đối với tôi, người muốn điều tốt lành cho tôi, những người khởi xướng và chỉ dạy cho tôi.’]. Như vậy, chú nên thiết lập sự chánh-niệm ở bên trong như vậy, *dựa vào những bạn-tốt*.

(10) “Lại nữa, này Nandiya, chú nên tưởng niệm về sự rộng lòng bố-thí của mình như vậy: [‘Đây đích thực là phúc lành và lợi lạc của ta rằng, trong quần chúng bị ám muội bởi sự ô-nhiễm của tính keo-kiệt, ta sống ở nhà với một cái tâm không bị sự ô-nhiễm của tính keo-kiệt, rộng lòng hào hiệp, dang tay giúp đỡ, vui thích sự từ bỏ, tận tâm với việc từ thiện, vui thích sự cho đi và chia sẻ.’]. Như vậy, chú nên thiết lập sự chánh-niệm ở bên trong như vậy, *dựa vào sự rộng lòng bố-thí*.

(11) “Lại nữa, này Nandiya, chú nên tưởng niệm về những thiên-thần

như vậy: [‘Những thiên-thần đó đã được tái sinh trong một thân ‘bằng-tâm’ trong số những thiên thần vượt trên những thiên thần sống còn nhờ thức-ăn, họ không nhìn thấy bên trong mình còn điều gì cần phải làm, hay [cần phải] làm thêm điều đã làm xong. Giống như một Tỳ kheo đã được giải-thoát phi thời gian (vĩnh viễn) thì không nhìn thấy bên trong mình còn điều gì cần phải làm, hay [cần phải] làm thêm điều đã làm xong,²²¹⁷ điều này cũng tương tự với những thiên-thần đó đã được tái sinh trong một thân ‘bằng-tâm’ trong số những thiên thần vượt trên những thiên thần sống còn nhờ thức-ăn.’]²²¹⁸ Như vậy, chú nên thiết lập sự chánh-niệm ở bên trong như vậy, dựa vào những thiên-thần.

“Này Nandiya, một đệ tử thánh thiện có được mười một phẩm chất này thì dẹp bỏ những phẩm chất xấu ác bất thiện và không chấp nhận chúng nữa. Giống như một cái chậu được lật úp lại thì không nhận lại nước đã đổ hết ra, và giống như lửa đã bùng cháy không còn chặn được²²¹⁹ sẽ tiến tới đốt sạch khu rừng khô thì nó không quay trở lại để đốt những chỗ đã đốt sạch. Cũng giống như vậy, một đệ tử thánh thiện có được mười một phẩm chất này thì dẹp bỏ những phẩm chất xấu ác bất thiện và không chấp nhận chúng nữa.”

14 (4) Tu-Bồ-Đề

Lúc đó có Ngài Tu-bồ-đề (Subhūti) cùng với Tỳ kheo Saddha đã đến gặp đức Thế Tôn, kính lễ đức Thế Tôn, và ngồi xuống một bên. Đức Thế Tôn đã nói với thầy Tu-bồ-đề:

“Này Tu-bồ-đề, tên Tỳ kheo này là gì?”

“Thưa Thế Tôn, tên thầy ấy là Saddha. Thầy ấy là con trai của một đệ tử tại gia nam được phú với niềm-tin,²²²⁰ và thầy ấy đã từ bỏ đời sống tại gia để xuất gia vì niềm-tin.”

“Ta hy vọng con trai của một đệ tử tại gia nam được phú với niềm-tin, Tỳ kheo Saddha, người đã từ bỏ đời sống tại gia để xuất gia vì niềm-tin, sẽ cho thấy những sự thể-hiện của niềm-tin.”²²²¹

“Đây là lúc cho điều đó, thưa Thế Tôn! Đây là lúc cho điều đó, thưa bậc Phúc Lành! Mong Thế Tôn hãy giảng giải những sự thể-hiện của niềm-tin. Rồi con sẽ tìm hiểu được liệu Tỳ kheo này có cho thấy sự thể-hiện của niềm-tin hay không.”

“VẬY THÌ, NÀY TU-BỒ-ĐỀ, HÃY LẮNG NGHE VÀ CHÚ TÂM KỸ, TA SẼ NÓI.”

“Dạ, Thế Tôn”, thầy Tu-bồ-đề đáp lại. Đức Thế Tôn đã nói điều này:

(1) “Ồ đây, này Tu-bồ-đề, một Tỳ kheo là có giới-hạnh; người đó sống được kiềm chế trong Pātimokkha [Giới Bản Tỳ kheo], có được giới-hạnh và nơi nương-tựa tốt, nhìn thấy sự nguy-hại trong từng lỗ nhỏ nhất. Sau khi đã thụ nhận những giới luật tu hành, người đó tu tập trong những điều luật đó. Đây là một sự thể-hiện của niềm-tin trong một người được phú với niềm-tin.

(2) “Lại nữa, một Tỳ kheo đã học-hiểu nhiều, ghi nhớ những điều mình đã học, và tích lũy những điều mình đã học. Những giáo lý đó là tốt lành ở, tốt lành ở giữa, và tốt ở phần cuối, với ý nghĩa và câu chữ đúng đắn, (chúng) tuyên bố (cho thấy) đời sống tâm linh toàn thiện và tinh khiết—những giáo lý đó người đó đã học nhiều, đã lưu giữ trong tâm, đã tụng đọc bằng miệng, đã điều tra bằng tâm, và đã thâm nhập một cách thiện khéo bằng cách-nhìn (chánh kiến). Đây cũng là một sự thể-hiện của niềm-tin trong một người được phú với niềm-tin.

(3) “Lại nữa, một Tỳ kheo có những đạo hữu tốt, đồng đạo tốt, đồng môn tốt. Đây cũng là một sự thể-hiện của niềm-tin trong một người được phú với niềm-tin.

(4) “Lại nữa, một Tỳ kheo dễ tu sửa và có những phẩm chất giúp người ấy dễ tu sửa; người đó nhẫn nhịn và tiếp nhận sự chỉ-dẫn một cách tôn trọng. Đây cũng là một sự thể-hiện của niềm-tin trong một người được phú với niềm-tin.

(5) “Lại nữa, một Tỳ kheo là khéo giỏi và siêng năng trong những việc (ở chỗ tu, trong chùa, và các Tăng sự, Phật sự) cần phải làm cho những Tỳ kheo đồng đạo; người đó có được sự xét đoán giỏi về những

công việc đó để thực hiện và sắp xếp chúng một cách phù hợp. Đây cũng là một sự thể-hiện của niềm-tin trong một người được phú với niềm-tin.

(6) “Lại nữa, một Tỳ kheo mến mộ Giáo Pháp và vui lòng nói về những điều đó (tức những giáo lý; tức vui lòng chỉ dạy Giáo Pháp cho những người khác), đầy sự hoan-hỷ cao độ đối với Giáo Pháp và giới-luật. Đây cũng là một sự thể-hiện của niềm-tin trong một người được phú với niềm-tin.

(7) “Lại nữa, một Tỳ kheo phát khởi sự nỗ-lực tu (tinh tấn) để dẹp bỏ những phẩm chất bất thiện và tích tạo những phẩm chất thiện; người đó là mạnh mẽ, vững vàng trong sự cố-gắng, không lơ là bỏn-phận tu dưỡng những phẩm chất thiện lành. Đây cũng là một sự thể-hiện của niềm-tin trong một người được phú với niềm-tin.

(8) “Lại nữa, một Tỳ kheo nếu muốn, thì không khó khăn hay rắc rối gì, có thể chứng nhập bốn tầng thiền định (jhāna) (chúng) tạo nên phần tâm cao hơn và là những sự an-trú hạnh phúc (lạc trú) ngay trong kiếp này. Đây cũng là một sự thể-hiện của niềm-tin trong một người được phú với niềm-tin.

(9) “Lại nữa, một Tỳ kheo có thể nhớ lại nhiều cõi kiếp quá khứ (*túc mạng minh*): [Đó là: một lần sinh, hai lần sinh ... *[như đoạn mẫu (4), kinh 6:02]* ... Người đó có thể nhớ lại nhiều cõi kiếp quá khứ với những tổng quan và chi tiết như vậy’]. Đây cũng là một sự thể-hiện của niềm-tin trong một người được phú với niềm-tin.

(10) “Lại nữa, với (yếu tố) mắt thiên thánh, đã được thanh lọc và vượt trên loài người (*thiên nhãn minh*), một Tỳ kheo: [‘Với mắt thiên thánh, đã được thanh lọc và vượt trên loài người (*thiên nhãn minh*) ... *[như đoạn mẫu (5), kinh 6:02]* ... và người đó hiểu được cách những chúng sinh trả giá (sống, chết, tái sinh) tùy theo những nghiệp của mình, như vậy’]. Đây cũng là một sự thể-hiện của niềm-tin trong một người được phú với niềm-tin.

(11) “Lại nữa, một Tỳ kheo, với sự đã tiêu diệt những ô-nhiễm, ngay

trong kiếp này, bằng trí-biết trực tiếp, người đó đã tự mình chứng ngộ sự giải-thoát của tâm sạch nhiễm, sự giải-thoát nhờ trí-tuệ, và sau khi đã chứng nhập trong đó, người đó an trú trong đó. (*lậu tận minh*). Đây cũng là một sự thể-hiện của niềm-tin trong một người được phú với niềm-tin.”

Sau khi lời này được nói ra, thầy Tu-bồ-đề đã thưa với đức Thế Tôn:

“Thưa Thế Tôn, những sự thể-hiện của niềm-tin như vậy trong một người được phú với niềm-tin mà đức Thế Tôn đã nói ra được thấy có trong vị Tỳ kheo này, và vị này đã thể hiện chúng.

(1) “Thưa Thế Tôn, vị Tỳ kheo này là có giới-hạnh ... tu tập theo những điều luật đó.

(2) “Vị này đã học-hiểu nhiều ... và đã thâm nhập một cách thiện khéo bằng cách-nhìn (chánh kiến).

(3) “Vị này có những đạo hữu tốt, đồng đạo tốt, đồng môn tốt.

(4) “Vị này là dễ tu sửa và có những phẩm chất giúp mình dễ tu sửa; vị này nhẫn nhịn và tiếp nhận sự chỉ-dẫn một cách tôn trọng.

(5) Vị này là khéo giỏi và siêng năng tham gia làm những công việc này nọ ... và sắp xếp mọi thứ một cách phù hợp.

(6) “Vị này mến mộ Giáo Pháp ... đầy sự hoan-hỷ cao độ đối với Giáo Pháp và giới-luật.

(7) “Vị này đã phát khởi sự nỗ-lực tu ... không lơ là bỏn phận tu dưỡng những phẩm chất thiện lành.

(8) “Vị này nếu muốn, thì không khó khăn hay rắc rối gì, có thể chứng nhập bốn tầng thiền định ... là những sự an-trú hạnh phúc (lạc trú) ngay trong kiếp này.

(9) “Vị này có thể nhớ lại nhiều cõi kiếp quá khứ (*túc mạng minh*) ...

(10) “Vị này có thể: [‘Với mắt thiên thánh, đã được thanh lọc và vượt trên loài người (*thiên nhãn minh*) ... như vậy.’]

(11) “Với sự đã tiêu diệt những ô-nhiễm, vị Tỳ kheo này, ngay trong

kiếp này, bằng trí-biết trực-tiếp, đã tự mình chứng ngộ sự giải-thoát của tâm sạch nhiệm, sự giải-thoát nhờ trí-tuệ, và sau khi đã chứng nhập trong đó, vị này an trú trong đó. (*lậu tận minh*)

“Thưa Thế Tôn, những sự thể-hiện của niềm-tin như vậy trong một người được phú với niềm-tin mà đức Thế Tôn đã nói ra được thấy có trong vị Tỳ kheo này, và vị này đã thể hiện chúng.”

“Tốt, tốt, này Tu-bồ-đề! Trong trường hợp đó, này Tu-bồ-đề, thầy có thể sống chung với Tỳ kheo Saddha này, và khi nào thầy muốn gặp Như Lai, thầy có thể rủ thầy ấy đi cùng.”

15 (5) *Tâm Từ* ²²²²

“Này các Tỳ kheo, khi sự giải-thoát của tâm bằng tâm-từ đã được theo đuổi, được tu tập, và được tu dưỡng, được làm thành một cỗ xe (tu thừa) và căn bản, được thực hiện, được củng cố, và được đảm nhận một cách đúng đắn, thì có thể trông đợi mười một ích-lợi. Mười một đó là gì?

(1) “Người tu ngủ ngon; (2) thức dậy sớm; (3) không gặp ác mộng; (4) làm vui lòng người; (5) làm vui lòng những quý thần; (6) được những thiên thần địa thần phù hộ; (7) không bị hại bởi hỏa hoạn, chất độc, và vũ khí; (8) tâm đạt định nhanh chóng; (9) sắc diện tĩnh lặng; (10) chết không bị ngu-mờ (vô si); và (11) nếu không thâm nhập xa hơn nữa, người đó vẫn tiến lên cõi trời brahmā (phạm thiên giới).” ²²²³

“Này các Tỳ kheo, khi sự giải-thoát của tâm bằng tâm-từ đã được theo đuổi, được tu tập, và được tu dưỡng, được làm thành một cỗ xe và căn bản, được thực hiện, được củng cố, và được đảm nhận một cách đúng đắn, thì có thể trông đợi mười một ích-lợi này.”

16 (6) *Dasama* ²²²⁴

Tôi nghe như vậy. Trong một lần Ngài Ānanda đang sống ở chỗ Xóm Tre (Beluvagāmakā), gần Vesālī (Tỳ-xá-li).

Bấy giờ vào lúc đó có gia chủ Dasama từ Aṭṭhakanāgara (Bát thành)²²²⁵ đã đến Pāṭaliputta (thành Ba-la-lị-phất) vì công việc hay lý do khác. Sau đó ông đã đến gặp một Tỳ kheo trong Tịnh Xá (được cúng dường bởi ông) Kukkuṭa, và sau khi kính lễ vị Tỳ kheo, ông ngồi xuống một bên và hỏi vị Tỳ kheo đó:

“Thưa thầy, ngài Ānanda hiện sống ở đâu? Tôi muốn gặp thầy ấy.”

“Này gia chủ, thầy Ānanda đang sống ở chỗ Xóm Tre, gần Vesālī.”

Sau khi gia chủ Dasama đã xong việc làm ăn ở Pāṭaliputta, ông đã đến chỗ thầy Ānanda ở chỗ Xóm Tre, gần Vesālī. Ông kính lễ thầy Ānanda, ngồi xuống một bên, và thưa:

“Thưa thầy Ānanda, có một điều (giáo lý, pháp tu) nào được tuyên thuyết bởi đức Thế Tôn là người biết và thấy, bậc A-la-hán, bậc toàn-giác, trong đó nếu một Tỳ kheo an trú chuyên chú, nhiệt thành, và kiên định, thì cái tâm chưa được giải-thoát của người đó sẽ được giải-thoát, những ô-nhiễm (lậu hoặc) chưa được tiêu diệt sẽ được tiêu diệt, và người đó đạt tới ‘sự an-toàn vô thương khỏi sự trói-buộc’ mà người đó chưa đạt tới trước đó?”

“Có đó, này gia chủ.”

“Cái gì là một điều đó, thưa thầy Ānanda?”

(1) “Ồ đây, này gia chủ: [‘Tách ly khỏi những khoái-lạc giác-quan (dục lạc), tách ly khỏi những trạng thái bất thiện, một Tỳ kheo chứng nhập và an trú trong tầng thiền định thứ nhất (Nhất thiền), trạng thái có đi kèm với ý-nghĩ (tâm) và sự soi-xét (tứ), có niềm hoan-hỷ (hỷ) và hạnh-phúc (lạc) được sinh ra từ sự tách-ly đó.]. Người đó suy xét (trạng thái) này và hiểu nó như vậy: ‘Tầng thiền định (jhāna) thứ nhất này là có điều-kiện (hữu vi) và được tạo ra một cách cố-ý (do tâm tư). Nhưng thứ gì có điều-kiện và được tạo ra một cách cố-ý đều là vô-thường, phải bị chấm-dứt.’ - Nếu người đó ổn định trong (sự hiểu biết) đó, người đó sẽ đạt tới sự tiêu diệt ô-nhiễm (lậu tận). Nhưng nếu người đó không đạt tới sự tiêu diệt ô-nhiễm (quả A-la-hán) vì còn tham-muốn đối với Giáo Pháp (pháp dục), vì

còn sự thích-thú đối với Giáo Pháp,²²²⁶ thì, với sự phá sạch năm gông-cùm thấp hơn (hạ phần kiết sử), người đó sẽ thành một bậc tái sinh tự động (trong một trong 05 cõi tịnh cư thiên), rồi ở đó sẽ chứng luôn Niết-bàn cuối cùng (bát niết-bàn) chứ không còn quay lại từ cõi đó nữa.

- “Đây là một điều đã được tuyên thuyết bởi đức Thế Tôn là người biết và thấy, bậc A-la-hán, bậc toàn-giác, trong đó nếu một Tỳ kheo an trú chuyên chú, nhiệt thành, và kiên định, thì cái tâm chưa được giải-thoát của người đó sẽ được giải-thoát, những ô-nhiễm (lậu hoặc) chưa được tiêu diệt sẽ được tiêu diệt, và người đó đạt tới ‘sự an-toàn vô thượng khỏi sự trói-buộc’ mà người đó chưa đạt tới trước đó.

(2) “Lại nữa, này gia chủ: ‘Với sự lắng lặn ý-nghĩ (tâm) và sự soi-xét (tứ), một Tỳ kheo chứng nhập và an trú trong tầng thiền định thứ hai (Nhị thiền)’ ... (3) ... Tầng thiền định thứ ba (Tam thiền)’ ... (4) ... tầng thiền định thứ tư (Tứ thiền).’ Người đó suy xét (trạng thái) này và hiểu nó như vậy: ‘Tầng thiền định thứ tư này được tạo tác và tạo ra bởi sự cố-ý (do tâm tư). Nhưng thứ gì có điều-kiện và được tạo ra một cách cố-ý đều là vô-thường, phải bị chấm-dứt.’ - Nếu người đó ổn định trong (sự hiểu biết) đó, người đó sẽ đạt tới sự tiêu diệt ô-nhiễm (lậu tận). Nhưng nếu người đó không đạt tới sự tiêu diệt ô-nhiễm (quả A-la-hán) vì còn sự tham-muốn đối với Giáo Pháp (pháp dục), vì còn sự thích-thú đối với Giáo Pháp, thì, với sự hoàn toàn tiêu hủy năm gông-cùm thấp hơn (hạ phần kiết sử), người đó sẽ thành một bậc tái sinh tự động (thành Bát-lai), rồi từ cõi đó sẽ chứng ngộ Niết-bàn cuối cùng (bát-niết-bàn) chứ không còn quay lại (thế gian) nữa.

- “Đây cũng là một điều được tuyên thuyết bởi đức Thế Tôn ... trong đó nếu một Tỳ kheo an trú chuyên chú, nhiệt thành, và kiên định ... người đó đạt tới ‘sự an-toàn vô thượng khỏi sự trói-buộc’ mà người đó chưa đạt tới trước đó.

(5) “Lại nữa, này gia chủ, một Tỳ kheo: ‘An trú bao trùm một phương với một cái tâm thấm đẫm sự từ-ái (tâm từ); cũng giống như vậy với phương thứ hai, phương thứ ba, phương thứ tư. Như vậy, trên, dưới, dọc,

ngang, và khắp mọi nơi, và đối với tất cả cũng như đối với bản thân mình, người đó sống bao trùm toàn thể giới với một cái tâm thâm đắm sự từ-ái, rộng lớn [quảng đại], bao la [phóng đại, khuếch đại, cao rộng, cao vợi], vô lượng, không còn hung-dữ, không còn ác-ý. Người đó suy xét (trạng thái) này và hiểu nó như vậy: ‘Sự giải-thoát này của tâm thông qua tâm-từ là có điều-kiện (hữu vi) và được tạo ra một cách cố-ý. Nhưng thứ gì có điều-kiện và được tạo ra một cách cố-ý đều là vô-thường, phải bị chấm-dứt.’ - Nếu người đó ổn định trong (sự hiểu biết) đó, người đó sẽ đạt tới sự tiêu diệt ô-nhiễm. Nhưng nếu người đó không đạt tới sự tiêu diệt ô-nhiễm ... chứ không còn quay lại thế gian nữa.

- “Đây cũng là một điều được tuyên thuyết bởi đức Thế Tôn ... trong đó nếu một Tỳ kheo an trú chuyên chú, nhiệt thành, và kiên định ... người đó đạt tới ‘sự an-toàn vô thượng khỏi sự trói-buộc’ mà người đó chưa đạt tới trước đó.

(6) “Lại nữa, này gia chủ, một Tỳ kheo: ‘An trú an trú bao trùm một phương với một cái tâm thâm đắm sự bi-mẫn (tâm bi) ... (7) (iii) sự tùy-hỷ (tâm hỷ) ... (8) (iv) sự buông-xả (tâm xả); cũng giống như vậy với phương thứ hai, phương thứ ba, phương thứ tư. Như vậy, trên, dưới, dọc, ngang, và khắp mọi nơi, và đối với tất cả cũng như đối với bản thân mình, người đó sống bao trùm toàn thể giới với một cái tâm thâm đắm sự bi-mẫn ... sự tùy-hỷ ... sự buông-xả, rộng lớn, bao la, vô lượng, không còn hung-dữ, không còn ác-ý. Người đó suy xét (trạng thái) này và hiểu nó như vậy: ‘Sự giải-thoát này của tâm thông qua tâm-bi ... tâm-hỷ ... tâm-xả là có điều-kiện (hữu vi) và được tạo ra một cách cố-ý. Nhưng thứ gì có điều-kiện và được tạo ra một cách cố-ý đều là vô-thường, phải bị chấm-dứt.’ - Nếu người đó ổn định trong (sự hiểu biết) đó, người đó sẽ đạt tới sự tiêu diệt ô-nhiễm. Nhưng nếu người đó không đạt tới sự tiêu diệt ô-nhiễm ... chứ không còn quay lại thế gian nữa.

- “Đây cũng là một điều được tuyên thuyết bởi đức Thế Tôn ... trong đó nếu một Tỳ kheo an trú chuyên chú, nhiệt thành, và kiên định ... người đó đạt tới ‘sự an-toàn vô thượng khỏi sự trói-buộc’ mà người đó chưa đạt

tới trước đó.

(9) “Lại nữa, này gia chủ, một Tỳ kheo: ‘Với sự hoàn toàn vượt trên những nhận-thức về sắc giới (sắc tướng), với sự phai biến những nhận-thức về va-chạm giác quan (xúc tướng), với sự không còn chú-tâm (tác ý) tới những nhận-thức về sự đa-dạng (khác biệt này nọ), [chỉ nhận thức rằng:] ‘không gian là vô biên’, một Tỳ kheo chứng nhập và an trú trong không vô biên xứ [cảnh xứ (cơ sở) vô biên của không gian].’ Người đó suy xét (trạng thái) này và hiểu nó như vậy: ‘Tầng chứng đắc ‘không vô biên xứ’ này là có điều-kiện (hữu vi) và được tạo ra một cách cố-ý. Nhưng thứ gì có điều-kiện và được tạo ra một cách cố-ý đều là vô-thường, phải bị chấm-dứt.’ - Nếu người đó ổn định trong (sự hiểu biết) đó, người đó sẽ đạt tới sự tiêu diệt ô-nhiễm. Nhưng nếu người đó không đạt tới sự tiêu diệt ô-nhiễm ... chứ không còn quay lại thế gian nữa.

- “Đây cũng là một điều được tuyên thuyết bởi đức Thế Tôn ... trong đó nếu một Tỳ kheo an trú chuyên chú, nhiệt thành, và kiên định ... người đó đạt tới ‘sự an-toàn vô thượng khỏi sự trói-buộc’ mà người đó chưa đạt tới trước đó.

(10) “Lại nữa, này gia chủ, một Tỳ kheo: ‘Bằng sự hoàn toàn vượt trên không vô biên xứ, [nhận thức rằng:] ‘thức là vô biên’, người đó chứng nhập và an trú trong thức vô biên xứ [cảnh xứ vô biên của thức].’ ... (11) ... ‘Bằng sự hoàn toàn vượt trên cảnh xứ vô biên của thức, [nhận thức rằng:] ‘không có gì’, người đó chứng nhập và an trú trong cảnh xứ không-có-gì (vô sở hữu xứ). Người đó suy xét (trạng thái) này và hiểu nó như vậy: ‘Tầng chứng đắc ‘vô sở hữu xứ’ này là có điều-kiện (hữu vi) và được tạo ra một cách cố-ý. Nhưng thứ gì có điều-kiện và được tạo ra một cách cố-ý đều là vô-thường, phải bị chấm-dứt.’ - Nếu người đó ổn định trong (sự hiểu biết) đó, người đó sẽ đạt tới sự tiêu diệt ô-nhiễm. Nhưng nếu người đó không đạt tới sự tiêu diệt ô-nhiễm ... chứ không còn quay lại thế gian nữa.²²²⁷

- “Đây cũng là một điều được tuyên thuyết bởi đức Thế Tôn ... trong đó nếu một Tỳ kheo an trú chuyên chú, nhiệt thành, và kiên định ... người

đó đạt tới ‘sự an-toàn vô thượng khỏi sự trói-buộc’ mà người đó chưa đạt tới trước đó.”

Sau khi điều này được nói ra, gia chủ Dasama từ Atṭhakanāgara đã thưa với thầy Ānanda:

“Thưa thầy Ānanda, giống như một người đang tìm cửa đi vào một kho báu được giấu kín cùng một lúc gặp được mười một cửa dẫn vào kho báu được giấu kín đó. Cũng giống như vậy, trong khi con đang tìm một cánh cửa dẫn tới sự Bất-tử, con đã cùng một lúc gặp được mười một cánh cửa dẫn tới sự Bất-tử.²²²⁸ Giống như một người có một ngôi nhà có mười một cửa và khi ngôi nhà bị hỏa hoạn người đó có thể thoát ra một cách an toàn thông qua bất kỳ cửa nào trong mười một cửa đó. Cũng giống như vậy, con có thể thoát khỏi một cách an toàn thông qua một trong mười một cánh cửa dẫn tới sự Bất-tử đó. Thưa thầy, những người theo giáo phái khác thậm chí còn tìm cách thu học phí cho đạo sư của họ; vậy tại sao con không cúng dường cho thầy Ānanda (vì sự chỉ dạy này của thầy)?”

Rồi gia chủ Dasama từ Atṭhakanāgara đã mời tựu Tăng đoàn những Tỳ kheo từ Pāṭaliputta và từ Vesālī, và đã tự tay mình phục vụ và làm vui lòng những Tỳ kheo bằng nhiều loại món ăn ngon lành. Ông đã dâng tặng mỗi Tỳ kheo hai bộ cà sa và dâng tặng thầy Ānanda ba bộ, và ông đã cho xây một tịnh-xá trị giá năm trăm²²²⁹ (cúng dường) cho thầy Ānanda.

17 (7) Người Chăn Bò ²²³⁰

(I) (A) “Này các Tỳ kheo, có mười một yếu-tố, một người chăn bò là không khả năng chăn nuôi một đàn bò. Mười một đó là gì? Ở đây, (1) một người chăn bò không có sự-biết về sắc-thân; (2) người đó không giỏi khéo về những đặc-tính (tính nết của những con bò?); (3) người đó không trừ bỏ trứng ruồi; (4) người đó không băng bó vết thương; (5) người đó không xông khói chuồng trại (để đuổi côn trùng); (6) người đó không biết chỗ bãi cạn (để cho đàn bò có thể lội qua sông); (7) người đó không biết thứ nước gì (đàn bò) đã uống; (8) người đó không biết đường (để bò đi); (9)

người đó không khéo giỏi về những đồng cỏ (cho bò ăn); (10) người đó vắt sữa khô kiệt; và (11) người đó không có sự tôn-trọng nhiều hơn đối với những con bò đực, là những bò cha và bò dẫn đầu của đàn. Có mười một yếu-tố này, một người chăn bò là không khả năng chăn nuôi đàn bò.

(I) (B) — “Cũng giống như vậy, này các Tỳ kheo, có mười một phẩm-chất, một Tỳ kheo là *không* khả năng trưởng thành, tăng tiến, và hoàn thiện trong Giáo Pháp và giới-luật này. Mười một đó là gì? Ở đây, (1) một Tỳ kheo không có sự-biết về sắc-thân; (2) người đó không thiện khéo về những đặc-tính (tính nét của người tu?); (3) người đó không trừ bỏ trứng ruồi; (4) người đó không băng bó vết thương; (5) người đó không xông khói chuông trại; (6) người đó không biết chỗ bãi cạn; (7) người đó không biết thứ nước gì mình đã uống; (8) người đó không biết đường đi; (9) người đó không khéo giỏi về những đồng cỏ; (10) người đó vắt sữa khô kiệt; và (11) người đó không có sự kính-trọng nhiều hơn đối với những Tỳ kheo trưởng lão đã xuất gia thâm niên, là những người cha (sư phụ) và người dẫn dắt của Tăng Đoàn. Có mười một phẩm-chất này, một Tỳ kheo là không khả năng trưởng thành, tăng tiến, và hoàn thiện trong Giáo Pháp và giới-luật này.

(1) “Và theo cách nào một Tỳ kheo là không có sự-biết về sắc-thân? Ở đây, một Tỳ kheo không hiểu được đúng như nó thực là: ‘Mọi sắc-thân dù là loại nào đều là bốn yếu-tố lớn (tứ đại) và sắc-thân có từ bốn yếu-tố lớn đó.’ Chính theo cách này một Tỳ kheo không có sự-biết về sắc-thân.

(2) “Và theo cách nào một Tỳ kheo là không thiện khéo về những đặc-tính? Ở đây, một Tỳ kheo không hiểu được đúng như nó thực là: ‘Một người ngu được đặc trưng bởi những hành-động của mình; một người trí được đặc trưng bởi những hành-động của mình.’ Chính theo cách này một Tỳ kheo là không thiện khéo về những đặc-tính.

(3) “Và theo cách nào một Tỳ kheo là không trừ bỏ trứng ruồi? Ở đây, một Tỳ kheo dung dưỡng một ý nghĩ tham-dục đã khởi sinh; người đó không dẹp bỏ nó, xua tan nó, kết thúc nó, và xóa sổ nó. Người đó dung dưỡng một ý nghĩ ác-ý đã khởi sinh ... một ý nghĩ gây-hại đã khởi sinh ...

những trạng thái bất thiện xấu ác mỗi khi chúng khởi sinh; người đó không dẹp bỏ chúng, xua tan chúng, kết thúc chúng, và xóa sổ chúng. Chính theo cách này một Tỳ kheo là không trừ bỏ trứng ruồi.

(4) “Và theo cách nào một Tỳ kheo là không băng bó vết thương? Ở đây, sau khi nhìn thấy một hình-sắc bằng mắt, người đó nắm giữ những tướng nét và đặc điểm của chúng. Thậm chí, khi người đó để căn-mắt không được phòng hộ, những trạng thái bất thiện xấu ác như thèm-muốn (tham) và phiền-bực (sân) sẽ xâm chiếm người đó, người đó không tu tập sự kiểm-chế đối với mắt; người đó không phòng hộ căn-mắt; người đó không đảm nhận việc kiểm-chế căn-mắt. Sau khi nghe một âm-thanh bằng tai ... Sau khi ngửi một mùi-hương bằng mũi ... Sau khi nếm một mùi-vị bằng lưỡi ... Sau khi cảm nhận một đối-tượng chạm xúc bằng thân ... Sau khi nhận biết một hiện-tượng thuộc tâm bằng tâm, người đó nắm giữ những tướng nét và đặc điểm của nó. Thậm chí, khi người đó để căn-tâm không được phòng hộ, những trạng thái bất thiện xấu ác như thèm-muốn (tham) và phiền-bực (sân) sẽ xâm chiếm người đó, người đó không tu tập sự kiểm-chế đối với tâm; người đó không phòng hộ căn-tâm; người đó không đảm nhận việc kiểm-chế căn-tâm. Chính theo cách này một Tỳ kheo là không băng bó vết thương.

(5) “Và theo cách nào một Tỳ kheo là không xông khói chuông trại? Ở đây, một Tỳ kheo không chỉ dạy Giáo Pháp cho những người khác một cách chi tiết như mình đã nghe được và học được. Chính theo cách này một Tỳ kheo là không xông khói chuông trại. **

(6) “Và theo cách nào một Tỳ kheo là không biết chỗ nước cạn (để vượt qua bờ bên kia)? Ở đây, một Tỳ kheo không thỉnh thoảng đến gặp những Tỳ kheo là những bậc đã học-hiểu nhiều, là những người thừa kế của di sản (tức Phật Pháp), những người thiện thạo về Giáo Pháp, những người thiện thạo về giới-luật, những người thiện thạo về đại-cương (những mẫu đề, matika, toát yếu của Giáo Pháp), và vấn hỏi với họ: ‘Thưa thầy, điều này là sao? Ý nghĩa của điều này là gì?’. Do vậy những vị thầy đó không khai mở cho người đó những điều chưa được khai mở, làm rõ cho

người đó những điều chưa được làm rõ, và xua tan sự bối-rối của người đó về nhiều luận điểm còn làm bối rối. Chính theo cách này một Tỷ kheo là không biết chỗ nước cạn.

(7) “Và theo cách nào một Tỷ kheo là không biết thứ nước gì mình đã uống? Ở đây, khi Giáo Pháp và giới-luật được tuyên thuyết bởi Như Lai đang được chỉ dạy, một Tỷ kheo không đạt được niềm cảm-hứng về ý nghĩa, không đạt được niềm cảm-hứng về Giáo Pháp, không đạt được sự hoan-hỷ kết nối với Giáo Pháp. Chính theo cách này một Tỷ kheo là không biết thứ gì mình đã uống.

(8) “Và theo cách nào một Tỷ kheo là không biết đường đi? Ở đây, một Tỷ kheo không hiểu con-đường tám phần thánh thiện (Bát thánh đạo) đúng như nó thực là. Chính theo cách này một Tỷ kheo là không biết đường đi.

(9) “Và theo cách nào một Tỷ kheo là không khéo giỏi về những đồng cỏ? Ở đây, một Tỷ kheo không hiểu được bốn nền tảng chánh-niệm (Tứ niệm xứ) đúng nhưng chúng thực là. Chính theo cách này một Tỷ kheo là không khéo giỏi về những đồng cỏ.²²³¹

(10) “Và theo cách nào một Tỷ kheo là vắt sữa khô kiệt? Ở đây, khi những gia chủ đầy niềm-tin (thành tín) mời một Tỷ kheo nhận lấy y-phục, thức-ăn, chỗ-ở, và thuốc-thang [với chu cấp cho người bệnh], người đó nhận lấy một cách không tiết độ (tham nhiều, lấy nhiều, vor hết). Chính theo cách này một Tỷ kheo là vắt sữa khô kiệt.

(11) “Và theo cách nào một Tỷ kheo là không có sự kính-trọng nhiều hơn đối với những Tỷ kheo trưởng lão đã xuất gia thâm niên, là những người cha (sư phụ) và người dẫn dắt của Tăng Đoàn? Ở đây, một Tỷ kheo không duy trì những hành-vi từ-ái bằng thân, lời-nói và tâm ở những chỗ chung và chỗ riêng đối với những Tỷ kheo trưởng lão đã xuất gia thâm niên, là những người cha và người dẫn dắt của Tăng Đoàn. Chính theo cách này một Tỷ kheo là không có sự kính-trọng nhiều hơn đối với những Tỷ kheo trưởng lão đã xuất gia thâm niên, là những người cha và người

dẫn dắt của Tăng Đoàn.

“Có mười một phẩm-chất này, một Tỳ kheo là *không* khả năng trưởng thành, tăng tiến, và hoàn thiện trong Giáo Pháp và giới-luật này.

(II) (A) “Này các Tỳ kheo, có được mười một yếu-tố, một người chăn bò là *có* khả năng chăn nuôi một đàn bò. Mười một đó là gì? Ở đây, (1) một người chăn bò có sự-biết về sắc-thân; (2) người đó khéo giỏi về những đặc-tính (tính nết của những con bò?); (3) người đó trừ bỏ trứng ruồi; (4) người đó biết băng bó vết thương; (5) người đó xông khói chuồng trại (để đuổi côn trùng); (6) người đó biết chỗ bãi cạn (để cho đàn bò có thể đi qua sông); (7) người đó biết thứ nước gì (đàn bò) đã uống; (8) người đó biết rãnh đường đi (để bò đi); (9) người đó khéo giỏi về những đồng cỏ (cho bò ăn); (10) người đó không vắt sữa khô kiệt; và (11) người đó có sự tôn-trọng nhiều hơn đối với những con bò đực, là những bò cha và bò dẫn đầu của đàn. Có được mười một yếu-tố này, một người chăn bò là *có* khả năng chăn nuôi đàn bò.

(II) (B) — “Cũng giống như vậy, này các Tỳ kheo, có được mười một phẩm-chất, một Tỳ kheo là *có* khả năng trưởng thành, tăng tiến, và hoàn thiện trong Giáo Pháp và giới-luật này. Mười một đó là gì? Ở đây, (1) một Tỳ kheo có sự-biết về sắc-thân; (2) người đó thiện khéo về những đặc-tính (tính nết của người tu?); (3) người đó trừ bỏ trứng ruồi; (4) người đó biết băng bó vết thương; (5) người đó xông khói chuồng trại; (6) người đó biết chỗ bãi cạn (để vượt qua bờ bên kia); (7) người đó biết thứ nước gì mình đã uống; (8) người đó biết rãnh đường đi; (9) người đó khéo giỏi về những đồng cỏ; (10) người đó không vắt sữa khô kiệt; và (11) người đó có sự kính-trọng nhiều hơn đối với những Tỳ kheo trưởng lão đã xuất gia thâm niên, là những người cha và người dẫn dắt của Tăng Đoàn. Có được mười một phẩm-chất này, một Tỳ kheo là *có* khả năng trưởng thành, tăng tiến, và hoàn thiện trong Giáo Pháp và giới-luật này.

(1) “Và theo cách nào một Tỳ kheo là *có* sự-biết về sắc-thân? Ở đây, một Tỳ kheo hiểu được đúng như nó thực là: ‘Mọi sắc-thân dù là loại nào đều là bốn yếu tố lớn (tứ đại) và sắc-thân có từ bốn yếu-tố lớn đó.’ Chính

theo cách này một Tỳ kheo có sự-biết về sắc-thân.

(2) “Và theo cách nào một Tỳ kheo là thiện khéo về những đặc-tính? Ở đây, một Tỳ kheo hiểu được đúng như nó thực là: ‘Một người ngu được đặc trưng bởi những hành-động của mình; một người trí được đặc trưng bởi những hành-động của mình.’ Chính theo cách này một Tỳ kheo là thiện khéo về những đặc-tính.

(3) “Và theo cách nào một Tỳ kheo là trừ bỏ trướng ruồi? Ở đây, một Tỳ kheo không dung dưỡng một ý nghĩ tham-dục đã khởi sinh; người đó dẹp bỏ nó, xua tan nó, kết thúc nó, và xóa sổ nó. Người đó không dung dưỡng một ý nghĩ ác-ý đã khởi sinh ... một ý nghĩ gây-hại đã khởi sinh ... những trạng thái bất thiện xấu ác mỗi khi chúng khởi sinh; người đó dẹp bỏ chúng, xua tan chúng, kết thúc chúng, và xóa sổ chúng. Chính theo cách này một Tỳ kheo là trừ bỏ trướng ruồi.

(4) “Và theo cách nào một Tỳ kheo là biết băng bó vết thương? Ở đây, sau khi nhìn thấy một hình-sắc bằng mắt, người đó không nắm giữ những tướng nét và đặc điểm của chúng. Bởi vì, nếu người đó để căn-mắt không được phòng hộ, những trạng thái bất thiện xấu ác như thèm-muốn (tham) và phiền-bực (sân) sẽ xâm chiếm người đó, nên người đó tu tập sự kiểm-chế đối với mắt; người đó phòng hộ căn-mắt; người đó đảm nhận việc kiểm-chế căn-mắt. Sau khi nghe một âm-thanh bằng tai ... Sau khi ngửi một mùi-hương bằng mũi ... Sau khi nếm một mùi-vị bằng lưỡi ... Sau khi cảm nhận một đối-tượng chạm xúc bằng thân ... Sau khi nhận biết một hiện-tượng thuộc tâm bằng tâm, người đó không nắm giữ những tướng nét và đặc điểm của nó. Bởi vì, nếu người đó để căn-tâm không được phòng hộ, những trạng thái bất thiện xấu ác như thèm-muốn (tham) và phiền-bực (sân) sẽ xâm chiếm người đó, nên người đó tu tập sự kiểm-chế đối với tâm; người đó phòng hộ căn-tâm; người đó đảm nhận việc kiểm-chế căn-tâm. Chính theo cách này một Tỳ kheo là biết băng bó vết thương.

(5) “Và theo cách nào một Tỳ kheo là xông khói chuồng trại? Ở đây, một Tỳ kheo chỉ dạy Giáo Pháp cho những người khác một cách chi tiết

như mình đã nghe được và học được. Chính theo cách này một Tỳ kheo là xông khói chuông trại.

(6) “Và theo cách nào một Tỳ kheo là biết chỗ nước cạn (để vượt qua bờ bên kia)? Ở đây, một Tỳ kheo thỉnh thoảng đến gặp những Tỳ kheo là những bậc đã học hiểu nhiều, là những người thừa kế của di sản (tức Phật Pháp), những người thiện tạo về Giáo Pháp, những người thiện tạo về giới-luật, những người thiện tạo về đại-cương (những mẫu đê, matika, toát yếu của Giáo Pháp), và vấn hỏi với họ: ‘Thưa thầy, điều này là sao? Ý nghĩa của điều này là gì?’ Rồi những vị thầy đó sẽ khai mở cho người đó những điều chưa được khai mở, làm rõ cho người đó những điều chưa được làm rõ, và xua tan sự bối-rối của người đó về nhiều luận điểm còn làm bối rối. Chính theo cách này một Tỳ kheo là biết chỗ nước cạn.

(7) “Và theo cách nào một Tỳ kheo là biết thứ nước gì mình đã uống? Ở đây, khi Giáo Pháp và giới-luật được tuyên thuyết bởi Như Lai đang được chỉ dạy, một Tỳ kheo đạt được niềm cảm-hứng về ý nghĩa, đạt được niềm cảm-hứng về Giáo Pháp, đạt được sự hoan-hỷ kết nối với Giáo Pháp. Chính theo cách này một Tỳ kheo là biết thứ gì mình đã uống.

(8) “Và theo cách nào một Tỳ kheo là biết rành đường đi? Ở đây, một Tỳ kheo hiểu được (ngộ) con-đường tám phần thánh thiện (Bát thánh đạo) đúng như nó thực là. Chính theo cách này một Tỳ kheo là biết rành đường đi.

(9) “Và theo cách nào một Tỳ kheo là giỏi khéo về những đồng cỏ? Ở đây, một Tỳ kheo hiểu được (ngộ) bốn nền tảng chánh-niệm (Tứ niệm xứ) đúng nhưng chúng thực là. Chính theo cách này một Tỳ kheo là khéo giỏi về những đồng cỏ.

(10) “Và theo cách nào một Tỳ kheo là không vắt sữa khô kiệt? Ở đây, khi những gia chủ đầy niềm-tin (thành tín) mời một Tỳ kheo nhận lấy y-áo, thức-ăn, chỗ-ở, và thuốc-thang [với chu cấp cho người bệnh], người đó nhận lấy một cách tiết độ (chỉ lấy vừa đủ, không vét sạch). Chính theo cách một Tỳ kheo là không vắt sữa khô kiệt.

(11) “Và theo cách nào một Tỳ kheo là có sự kính-trọng nhiều hơn đối với những Tỳ kheo trưởng lão đã xuất gia thâm niên, là những người cha (sư phụ) và người dẫn dắt của Tăng Đoàn? Ở đây, một Tỳ kheo biết duy trì những hành-vi từ-ái bằng thân, lời-nói và tâm ở những chỗ chung và chỗ riêng đối với những Tỳ kheo trưởng lão đã xuất gia thâm niên, là những người cha và người dẫn dắt của Tăng Đoàn. Chính theo cách này một Tỳ kheo là có sự kính-trọng nhiều hơn đối với những Tỳ kheo trưởng lão đã xuất gia thâm niên, là những người cha và người dẫn dắt của Tăng Đoàn.

(+) “Có được mười một phẩm-chất này, một Tỳ kheo là có khả năng trưởng thành, tăng tiến, và hoàn thiện trong Giáo Pháp và giới-luật này.”

18 (8) Sự Định Tâm (1)

Lúc đó có một số Tỳ kheo đã đến gặp đức Thế Tôn, kính lễ đức Thế Tôn, ngồi xuống một bên, và thưa:²²³²

“Thưa Thế Tôn, có phải một Tỳ kheo có thể: {đạt được một trạng thái định-tâm (mà trong đó) (1) người đó không có nhận-thức (phi tướng) về đất trong liên hệ với đất; (2) về nước trong liên hệ với nước; (3) về lửa trong liên hệ với lửa; (4) về khí trong liên hệ với khí; (5) về không vô biên xứ trong liên hệ với không vô biên xứ; (6) về thức vô biên xứ trong liên hệ với thức vô biên xứ; (7) về vô sở hữu xứ trong liên hệ với vô sở hữu xứ; (8) về phi tướng phi phi tướng xứ trong liên hệ với phi tướng phi phi tướng xứ; (9) về thế giới này trong liên hệ với thế giới này; (10) về thế giới khác trong liên hệ với thế giới khác; (11) về mọi thứ được nhìn thấy, nghe thấy, cảm nhận, nhận biết, được đạt tới, được tìm kiếm, và được xem xét bởi cái tâm}— nhưng người đó vẫn còn có nhận-thức?”

“Người đó có thể, này các Tỳ kheo.”

“Nhưng, thưa Thế Tôn, theo cách nào người đó có thể đạt được một trạng thái định-tâm như vậy?”

“Ở đây, này các Tỳ kheo, một Tỳ kheo là có nhận-thức (tưởng) như vậy: ‘Đây (trạng thái này) là bình an, đây là siêu phàm, đó là, sự làm lắng-lặn tất cả mọi hành-vi (hành vi tạo tác; các hành), sự từ-bỏ mọi sự thu-nạp (sanh y), sự tiêu-diệt dục-vọng (ái), sự chán-bỏ, sự chấm-dứt, Niết-bàn.’ Này các Tỳ kheo, chính theo cách này một Tỳ kheo có thể {đạt được một trạng thái định-tâm (mà trong đó) (1) người đó không có nhận-thức (phi tưởng) về đất trong liên hệ với đất; (2) về nước trong liên hệ với nước; (3) về lửa trong liên hệ với lửa; (4) về khí trong liên hệ với khí; (5) về không vô biên xứ trong liên hệ với không vô biên xứ; (6) về thức vô biên xứ trong liên hệ với thức vô biên xứ; (7) về vô sở hữu xứ trong liên hệ với vô sở hữu xứ; (8) về phi tưởng phi phi tưởng xứ trong liên hệ với phi tưởng phi phi tưởng xứ; (9) về thế giới này trong liên hệ với thế giới này; (10) về thế giới khác trong liên hệ với thế giới khác; (11) về mọi thứ được nhìn thấy, nghe thấy, cảm nhận, nhận biết, được đạt tới, được tìm kiếm, và được xem xét bởi cái tâm}— nhưng người đó vẫn còn có nhận-thức.”

19 (9) *Sự Định Tâm (2)*

Ở đó, đức Thế Tôn đã nói với các Tỳ kheo: “Này các Tỳ kheo”.

“Dạ, thưa Thế Tôn”, các Tỳ kheo đáp lại. Đức Thế Tôn nói điều này:

“Này các Tỳ kheo, có phải một Tỳ kheo có thể: {đạt được một trạng thái định-tâm (mà trong đó) (1) người đó không có nhận-thức (phi tưởng) về đất trong liên hệ với đất ... (11) về mọi thứ được nhìn thấy, nghe thấy, cảm nhận, nhận biết, được đạt tới, được tìm kiếm, và được xem xét bởi cái tâm}— nhưng người đó vẫn còn có nhận-thức?”

“Thưa Thế Tôn, những giáo lý của chúng con đều bắt rễ từ đức Thế Tôn, được hướng dẫn bởi đức Thế Tôn, có sự nương dựa vào đức Thế Tôn. Sẽ tốt lành nếu Thế Tôn làm rõ ý nghĩa của điều này. Sau khi nghe được từ đức Thế Tôn, các Tỳ kheo sẽ lưu nhớ trong tâm.”

“Này các Tỳ kheo, vậy hãy lắng nghe và chú tâm kỹ. Ta sẽ nói.”

“Dạ, thưa Thế Tôn”, các Tỳ kheo đáp lại. Đức Thế Tôn nói điều này:

“Ở đây, này các Tỳ kheo, một Tỳ kheo có thể {đạt được một trạng thái định-tâm (mà trong đó) (1) người đó không có nhận-thức (phi tướng) về đất trong liên hệ với đất ... (11) về mọi thứ được nhìn thấy, nghe thấy, cảm nhận, nhận biết, được đạt tới, được tìm kiếm, và được xem xét bởi cái tâm}— nhưng người đó vẫn còn có nhận-thức.

“Người đó có nhận thức (tướng) như vậy: ‘Đây (trạng thái này) là bình an, đây là siêu phàm, đó là, sự làm lắng-lặng tất cả mọi hành-vi (hành vi tạo tác; các hành), sự từ-bỏ mọi sự thu-nạp (sanh y), sự tiêu-diệt dục-vọng (ái), sự chán-bỏ, sự chấm-dứt, Niết-bàn.’ Chính theo cách này một Tỳ kheo có thể {đạt được một trạng thái định-tâm (mà trong đó) (1) người đó không có nhận-thức (phi tướng) về đất trong liên hệ với đất ... (11) về mọi thứ được nhìn thấy, nghe thấy, cảm nhận, nhận biết, được đạt tới, được tìm kiếm, và được xem xét bởi cái tâm}— nhưng người đó vẫn còn có nhận-thức.”

20 (10) Sự Định Tâm (3)

Lúc đó có một số Tỳ kheo đã đến gặp thầy Xá-lợi-phát và chào hỏi qua lại. Sau khi họ xong phần chào hỏi thân thiện, họ ngồi xuống một bên, và nói với thầy ấy:

“Này đạo hữu Xá-lợi-phát, có phải một Tỳ kheo có thể: {đạt được một trạng thái định-tâm (mà trong đó) (1) người đó không có nhận-thức (phi tướng) về đất trong liên hệ với đất ... (11) về mọi thứ được nhìn thấy, nghe thấy, cảm nhận, nhận biết, được đạt tới, được tìm kiếm, và được xem xét bởi cái tâm}— nhưng người đó vẫn còn có nhận-thức?”

[Tiếp tục nội dung giống hệt kinh 11:18 ở trên.]

21 (11) Sự Định Tâm (4)

Ở đó Ngài Xá-lợi-phát đã nói với các Tỳ kheo:

“Này các đạo hữu, có phải một Tỳ kheo có thể: {đạt được một trạng thái định-tâm (mà trong đó) (1) người đó không có nhận-thức (phi tưởng) về đất trong liên hệ với đất ... (11) về mọi thứ được nhìn thấy, nghe thấy, cảm nhận, nhận biết, được đạt tới, được tìm kiếm, và được xem xét bởi cái tâm}— nhưng người đó vẫn còn có nhận-thức?”

“Này đạo hữu, chúng tôi từ xa đến đây để học ý nghĩa của điều này từ Ngài Xá-lợi-phất. Sẽ tốt lành nếu thầy Xá-lợi-phất làm rõ ý nghĩa của điều này. Sau khi nghe được từ thầy Xá-lợi-phất, các Tỳ kheo sẽ lưu giữ nó trong tâm.”

“Này các đạo hữu, vậy hãy lắng nghe và chú tâm kỹ. Tôi sẽ nói.”

“Dạ, thưa đạo hữu”, các Tỳ kheo đó đáp lại. Thầy Xá-lợi-phất đã nói điều này:

[Tiếp tục nội dung giống hết kinh 11:19 ở trên.]

NHÓM 3

TƯƠNG TỰ

22 (1) — 29 (8) Quán Sát Sự Vô Thường

(I) (A) “Này các Tỳ kheo, có mười một yếu-tố, một người chăn bò là không khả năng chăn nuôi một đàn bò. Mười một đó là gì? Ở đây, (1) một người chăn bò không có sự-biết về sắc-thân; (2) người đó không giỏi khéo về những đặc-tính (tính nết của những con bò?); (3) người đó không trừ bỏ trứng ruồi; (4) người đó không băng bó vết thương; (5) người đó không xông khói chuồng trại (để đuổi côn trùng); (6) người đó không biết chỗ bãi cạn (để cho đàn bò có thể lội qua sông); (7) người đó không biết thứ nước gì (đàn bò) đã uống; (8) người đó không biết đường (để bò đi); (9) người đó không khéo giỏi về những đồng cỏ (cho bò ăn); (10) người đó vắt sữa khô kiệt; và (11) người đó không có sự tôn-trọng nhiều hơn đối với những con bò đực, là những bò cha và bò dẫn đầu của đàn. Có mười một yếu-tố này, một người chăn bò là không khả năng chăn nuôi đàn bò.

(B) — “Cũng giống như vậy, này các Tỳ kheo, có mười một phẩm chất này, một Tỳ kheo là (1) không khả năng sống quán sát sự vô-thường trong mắt ... (2) không khả năng sống quán sát sự khổ trong mắt ... (3) không khả năng sống quán sát sự vô-ngã trong mắt ... (4) không khả năng sống quán sát sự hoại-diệt trong mắt ... (5) không khả năng sống quán sát sự biến-mất trong mắt ... (6) không khả năng sống quán sát sự chấm-dứt trong mắt ... (7) không khả năng sống quán sát sự từ-bỏ trong mắt ...”

30 (9) — 69 (48)

“ ... trong tai ... trong mũi ... trong lưỡi ... trong thân ... trong tâm ...”

70 (49) — 117 (96)

“ ... trong những hình-sắc ... trong những âm-thanh ... trong những mùi-hương ... trong những mùi-vị ... trong những đối-tượng chạm xúc ...”

trong những hiện-tượng ...”

118 (97) – 165 (144)

“ ... trong thức-mắt ... trong thức-tai ... trong thức-mũi ... trong thức-lưỡi ... trong thức-thân ... trong thức-tâm ...”

166 (145) – 213 (192)

“ ... trong tiếp-xúc (bởi, với) mắt ... trong tiếp-xúc tai ... trong tiếp-xúc mũi ... trong tiếp-xúc lưỡi ... trong tiếp-xúc thân ... trong tiếp-xúc tâm ...”

214 (193) – 261 (240)

“ ... trong cảm-giác (thọ) được sinh ra bởi tiếp-xúc (bởi, với) mắt ... trong cảm-giác được sinh ra bởi tiếp-xúc tai ... trong cảm-giác được sinh ra bởi tiếp-xúc mũi ... trong cảm-giác được sinh ra bởi tiếp-xúc lưỡi ... trong cảm-giác được sinh ra bởi tiếp-xúc thân ... trong cảm-giác được sinh ra bởi tiếp-xúc tâm ...”

262 (241) – 309 (288)

“ ... trong nhận-thức (tướng) về những hình-sắc ... trong nhận-thức về những âm-thanh ... trong nhận-thức về những mùi-hương ... trong nhận-thức về những mùi-vị ... trong nhận-thức về những đối-tượng chạm xúc ... trong nhận-thức về những hiện-tượng ...”

310 (289) – 367 (336)

“ ... trong sự cố-ý (tư, ý hành) đối với những hình-sắc ... trong sự cố-ý đối với những âm-thanh ... trong sự cố-ý đối với những mùi-hương ... trong sự cố-ý đối với những mùi-vị ... trong sự cố-ý đối với những đối-tượng chạm xúc ... trong sự cố-ý đối với những hiện-tượng ...”

368 (337) — 405 (384)

“ ... trong dục-vọng (ái) đối với những hình-sắc ... trong dục-vọng đối với những âm-thanh ... trong dục-vọng đối với những mùi-hương ... trong dục-vọng đối với những mùi-vị ... trong dục-vọng đối với những đối-tượng chạm xúc ... trong dục-vọng đối với những hiện-tượng ...”

406 (385) — 453 (432)

“ ... trong ý-nghĩ (tầm) về những hình-sắc ... trong ý-nghĩ về những âm-thanh ... trong ý-nghĩ về những mùi-hương ... trong ý-nghĩ về những mùi-vị ... trong ý-nghĩ về những đối-tượng chạm xúc ... trong ý-nghĩ về những hiện-tượng ...”

454 (433) — 501 (480)

“ ... trong sự soi-xét (tứ) về những hình-sắc ... trong sự soi-xét về những âm-thanh ... trong sự soi-xét về những mùi-hương ... trong sự soi-xét về những mùi-vị ... trong sự soi-xét về những đối-tượng chạm xúc ... trong sự soi-xét về những hiện-tượng ...” (++)

502 (481) — 981 (960)

(II) (A) “Này các Tỳ kheo, có được mười một yếu tố, một người chăn bò là có khả năng chăn nuôi một đàn bò.²²³³ Mười một đó là gì? Ở đây, (1) một người chăn bò không có sự-biết về sắc-thân; (2) người đó không giỏi khéo về những đặc-tính (tính nết của những con bò?); (3) người đó không trừ bỏ trứng ruồi; (4) người đó không băng bó vết thương; (5) người đó không xông khói chuồng trại (để đuổi côn trùng); (6) người đó không biết chỗ bãi cạn (để cho đàn bò có thể lội qua sông); (7) người đó không biết thứ nước gì (đàn bò) đã uống; (8) người đó không biết đường (để bò đi); (9) người đó không khéo giỏi về những đồng cỏ (cho bò ăn); (10) người đó vắt sữa khô kiệt; và (11) người đó không có sự tôn-trọng nhiều hơn đối với những con bò đực, là những bò cha và bò dẫn đầu của đàn. Có mười

một yếu-tố này, một người chăn bò là không khả năng chăn nuôi đàn bò.

(B) — “Cũng giống như vậy, này các Tỳ kheo, có được mười một phẩm chất này, một Tỳ kheo là có khả năng sống quán sát sự vô-thường trong mắt

[Tất cả từ trên xuống THEO CÁCH TƯƠNG TỰ như phần (I) (A), (B); (II) (A), (B) như kinh số 11:17 ở trên, cho tới câu cuối:] ...

(+) “Có được mười một phẩm-chất này, một Tỳ kheo là có khả năng trưởng thành, tăng tiến, và hoàn thiện trong Giáo Pháp và giới-luật này.”

NHÓM 4

NHÓM “THAM” LẬP LẠI & TÓM LƯỢC ²²³⁴

982 (1) ²²³⁵

“Này các Tỳ kheo, để có *sự trực-tiếp biết* (liễu tri) về tham, mười một điều (trạng thái) cần được tu tập. Mười một đó là gì? Đó là: (1) tầng thiền định thứ nhất, (2) tầng thiền định thứ hai, (3) tầng thiền định thứ ba, (4) tầng thiền định thứ tư; (5) sự giải-thoát của tâm bằng tâm-từ, (6) sự giải-thoát của tâm bằng tâm-bi, (7) sự giải-thoát của tâm bằng tâm-(tùy)-hỷ, (8) sự giải-thoát của tâm bằng tâm-xả; (9) không vô biên xứ [cảnh xứ vô biên của không gian]; (10) thức vô biên xứ [cảnh xứ vô biên của thức], và (11) vô sở hữu xứ [cảnh xứ trống-không]. Để có *sự trực-tiếp biết* về tham, mười một điều (trạng thái) này cần được tu tập.”

983 (2) — 991 (10)

“Này các Tỳ kheo, để có *sự hoàn-toàn hiểu* (liễu ngộ) về tham ... *sự phá-sạch* tham ... *sự dẹp-bỏ* tham ... *sự tiêu-diệt* tham ... *sự biến-mất* tham ... *sự phai-biến* tham ... *sự chấm-dứt* tham ... *sự buông-bỏ* tham ... *sự từ-bỏ* tham, mười một điều (trạng thái) này cần được tu tập ...”

992 (11) — 1151 (170)

“Này các Tỳ kheo, để có *sự trực-tiếp biết* (liễu tri) ... *sự hoàn-toàn hiểu* (liễu ngộ) ... *sự phá-sạch* ... *sự dẹp-bỏ* ... *sự tiêu-diệt* ... *sự biến-mất* ... *sự phai-biến* ... *sự chấm-dứt* ... *sự buông-bỏ* ... *sự từ-bỏ* sân ... si ... sự tức-giận ... sự hung-bạo ... sự chê-bại ... sự hõn-xược ... sự ganh-ty ... sự ti-tiện ... sự lừa-dối ... sự mưu-mẹo ... sự bướng-bỉnh ... sự thái-quá (quá đáng, quá lố, dữ dội) ... sự tự-ta (ngã mạn) ... sự kiêu-ngạo ... sự say-sưa ... sự lơ-tâm phóng dật, mười một điều (trạng thái) này cần được tu tập ...”

Đó là lời đức Thế Tôn đã nói. Các Tỳ kheo hài lòng và vui mừng với lời dạy của đức Thế Tôn.

— HẾT QUYÊN 11 —

BẢNG VIẾT TẮT

I. BỘ KINH AN & CHÚ GIẢI CHÍNH:

AN *Anguttara Nikāya: Bộ Kinh Tăng Chi*

Be: *Phiên bản tiếng Miến Điện (= Chaṭṭha Saṅgāyana Tipiṭaka, bản điện tử)*

Ee: *Phiên bản tiếng Anh (ấn bản PTS)*

Ce: *Phiên bản Tích Lan (= Buddha Jayanti Tripitaka Series, bản in giấy)*

Mp *Manorathapūraṇī: Luận Giảng Bộ Kinh AN*

Mp-ṭ *Manorathapūraṇī-ṭīkā: Tiểu Luận Giảng Bộ Kinh AN*

NDB = Numerical Discourses of Buddha: bản dịch Pali-Anh của AN bởi Tỳ Kheo Bò-Đề.

SC = trang SuttaCentral: bản dịch Pāli-Anh các bộ kinh Nikāya bởi nhà sư Ajahn Sujato.

► Lưu Ý: Khi chữ **Be** và **Ce** được dùng để chỉ phiên bản của luận giảng **Mp**, là chúng tương ứng chỉ ấn bản *Chaṭṭha Saṅgāyana Tipiṭaka* bản điện tử 4.0 (dựa trên phiên bản Miến Điện và được ấn hành bởi Viện Nghiên Cứu Thiền Minh Sát *Igatpuri*, Ấn Độ) và ấn bản Tích Lan *Simon Hewavitarne Bequest* (1923–31). Nếu chỉ ghi **Mp** không thôi thì đó là luận giảng **Mp** thuộc ấn bản điện tử của *Chaṭṭha Saṅgāyana*.

II. NHỮNG KINH SÁCH PĀLI KHÁC:

Abhi = Abhidhamma Pitaka: *Vi Diệu Pháp Tạng*

* **AN** = *Anguttara Nikāya: Bộ Kinh Tăng Chi* (Tăng Chi Kinh Bộ)

As = *Atthasālinī* (Dhammasaṅgaṇī-aṭṭhakathā): *Chú Giải tập Dhs*

Dhp = *Dhammapada: tập Kinh Pháp Cú* (thuộc **KN**)

Dhp-a = *Dhammapada-aṭṭhakathā: Chú Giải tập Dhp*

Dhs = *Dhammasaṅgaṇī: Bộ Pháp Tụ* (thuộc **Abhi**)

* **DN** = *Dīgha Nikāya: Bộ Kinh Dài* (Trường Kinh Bộ)

It = *Itivuttaka: tập Kinh Phật Tự Thuyết* (thuộc **KN**)

It-a = Itivuttaka-aṭṭhakathā: *Chú Giải tập It*

Ja = Jātaka: *tập Kinh Chuyện Tiền Thân Của Đức Phật* (thuộc **KN**)

Khp = Khuddakapāṭha: *tập Kinh Tiểu Tụng* (thuộc **KN**)

* **KN** = Khuddaka Nikāya: *Bộ Kinh Ngắn* (Tiểu Kinh Bộ)

Mil = Milindapanha: *tập kinh Milinda Vấn Đáp* (thuộc **KN**)

* **MN** = Majjhima Nikāya: *Bộ Kinh Vừa* (Trung Kinh Bộ)

Mp = Manorathapūraṇī: *Chú Giải bộ AN*

Nett = Nettippakaraṇa: (thuộc **KN**)

Nidd I = Mahā-niddesa: *tập Đại Diễn Giải* (Đại Nghĩa Tích) (thuộc **KN**)

Nidd II = Cūḷa-niddesa: *tập Tiểu Diễn Giải* (Tiểu Nghĩa Tích) (thuộc **KN**)

Paṭis = Paṭisambhidāmagga: *tập Con Đường Phân Biệt* (Vô Ngại Giải Đạo) (thuộc **KN**)

Paṭis-a = Paṭisambhidāmagga-aṭṭhakathā: *Chú Giải tập Patis*

Peṭ = Peṭakopadesa: (thuộc **KN**)

Pj II = Paramatthajotikā, Phần II (Suttanipāta-aṭṭhakathā): *Chú Giải tập Sn*

Pp = Puggalapannatti: *bộ Phân Định Cá Nhân* (Nhân Thi Thuyết Luận) (thuộc **Abhi**)

Pp-a = Puggalapannatti-aṭṭhakathā: *Chú Giải tập Pp*

Ps = Papancasūdanī (Majjhima Nikāya-aṭṭhakathā): *Chú Giải bộ MN*

Pv = Petavatthu: *tập Chuyện Quỷ Đói* (Ngạ Quỷ Sự) (thuộc **KN**)

* **SN** = Saṃyutta Nikāya: *Bộ Kinh Liên Kết* (Trương Ứng Kinh Bộ)

Sn = Suttanipāta: *tập Kinh Tập* (thuộc **KN**)

Sp = Samantapāsādikā (Vinaya-aṭṭhakathā): *Chú Giải Luật Tạng*

Sv = Sumaogalavilāsini (Dīgha Nikāya-aṭṭhakathā): *Chú Giải bộ kinh DN*

Sv-pt = Sumaogalavilāsini-purāṇa-ṭīkā (Dīgha Nikāya-ṭīkā) (Be): *Tiểu Chú Giải bộ kinh DN* (phiên bản Miến Điện)

Th = Theragāthā: *tập kinh Trưởng Lão Kệ* (thuộc **KN**)

Th-a = Theragāthā-aṭṭhakathā: *Chú Giải tập Th*

Thī = Therīgāthā: *tập kinh Trưởng Lão Ni Kệ* (thuộc **KN**)

Thī-a = Therīgāthā-aṭṭhakathā (1998): *Chú Giải tập Thī* (bản 1998)

Ud = Udāna: *tập kinh Phật Đã Nói Như Vậy* (thuộc **KN**)

Ud-a = Udāna-aṭṭhakathā: *Chú Giải tập Ud*

Vibh = Vibhaṅga: *Bộ Phân Tích* (thuộc **Abhi**)

Vibh-a = Vibhaṅga-aṭṭhakathā (Sammohavinodanī): *Chú Giải bộ Vibh*

Vibh-mṭ = Vibhaṅga-mūlaṭīkā (Be): *Tiểu Chú Giải tập Vbh* (phiên bản Miền Điện)

Vin = Vinaya: *Luật Tạng* (Rổ Luật)

Vism = Visuddhimagga: *Con Đường Thanh Lọc* (Thanh Tịnh Đạo)

III. NHỮNG BẢN DỊCH & SÁCH KHÁC:

BL = Buddhist Legends: *Những Huyền Thoại Phật Giáo* (của học giả Burlingame)

CMA = A Comprehensive Manual of Abhidhamma: *Cẩm Nang Vi Diệu Pháp* (của Tỳ Kheo Bò-Đề)

EV I = Elders' Verses I: *Trưởng Lão Kệ I* (của Norman)

EV II = Elders' Verses II: *Trưởng Lão Kệ II* (của Norman)

GD = Group of Discourse: *tập Kinh Tập II* (của Norman)

Germ Tr = *Bản dịch bộ kinh SN tiếng Đức* (của Geiger)

KS = Kindred Sayings: *Bản dịch tiếng Anh của bộ kinh SN* (bởi Rhys Davids, Woodward)

LDB = Long Discourses of the Buddha: *bản dịch Pāli-Anh của DN* (bởi học giả Maurice Walshe)

MLDB = Middle Length Discourses of the Buddha: *bản dịch Pāli-Anh của bộ kinh MN* (bởi nhà sư Tỳ Kheo Nāṇamoli và Tỳ Kheo Bò-Đề)

Ppn = Path of Purification: *bản dịch Con Đường Thanh Lọc* (Thanh Tịnh

Đạo) [= **Vism**] bởi nhà sư Tỳ Kheo Nāṇamoli)

SN-Anth = “Saṃyutta Nikāya: An Anthology”: *Tuyển tập các kinh thuộc bộ kinh SN* (của các học giả Ireland, Nāṇananda, Walshe)

IV. CÁC NGUỒN THAM CHIẾU KHÁC:

CPD = Critical Pāli Dictionary: *Tự Điển Pāli* (của Viện Khoa Học & Văn Chương Đan Mạch)

CSCS = A Comprehensive Study of the Chinese Saṃyuktāgama: *Nghiên Cứu Tổng Quát về Tương Ứng A-Hàm Hán Tạng* (của Enomoto)

DPPN: *Tự Điển Danh Từ Riêng Pāli* (của Malalasekera)

MW = Monier-Williams’ Sanskrit-English Dictionary: *Tự Điển Phạn-Anh* (của Monier-William)

PED = Pāli-English Dictionary: *Tự Điển Pāli-Anh* (của PTS)

V. CÁC CHỮ VIẾT TẮT KHÁC:

BHS = Buddhist Hybrid Sanskrit: *Chữ Lai Phạn trong Phật giáo*

BPS = Buddhist Publication Society: *Hội Ấn Hành Phật Giáo Tích-Lan*

C.Rh.D = C.A.F. Rhys Davids (tiên sĩ học giả dịch giả Rhys Davids)

PTS = Pali Text Society (Hội Kinh Điển Pali)

Skt = Sanskrit: tiếng Phạn

VĀT = Vanarata Ānanda Thera: *Trưởng lão Vanarata Ānanda.*

CHÚ THÍCH

2199 [Đây là kinh song hành của kinh **10:01**. Chỉ khác nhau một chút là tách ‘*sự tỉnh-ngộ và sự chán-bỏ*’ (*nibbidā-virāga*) ra thành 02 điều (10) và (11). Coi chú thích 1964 cuối kinh đó.] (2199)

2200 [Tương tự như chú thích kể trên: đây là kinh song hành của kinh **10:02**. Coi thêm chú thích 1965 và 1966 ở kinh đó.] (2200)

2201 [Tương tự, đây là kinh song hành của kinh **10:03**, ở đây chỉ tách *sự tỉnh-ngộ* và *sự chán-bỏ* ra thành 02 mục riêng, do vậy có 11 điều.] (2201)

2202 [Tương tự, đây là kinh song hành của kinh **10:88**, chỉ thêm điều “*bỏ tu hoàn tục*”.] (2202)

2203 [Chỗ này **Ce** và **Ee** ghi động từ số ít là *vodāyati*, khác với **Be** ghi động từ số nhiều là *vodāyanti*. **Ee** có ghi trong một chú thích của nó rằng tất cả những bản gốc chép tay đều ghi là *vodāyanti*.

- Chỗ này ở kinh **10:88** có chú thích như vậy: [Theo **Ce**, **Be**, và **Mp** [của **Ce** và **Be**] tôi đọc chỗ này là *saddhammassa na vodāyanti*. **Ee** ghi động từ số ít là *vodāyati*, nhưng những chú thích trong **Ee** cũng đề cập trong bản viết tay là *vodāyanti*. Chữ *saddhammassa* nên được ghi đúng lại là *saddhammā assa*. **Mp** chú giải rằng: “*Những phẩm chất tốt của giáo lý, gồm có trong ba phần tu học (giới, định, tuệ), không được làm sáng bóng vì người đố*” (*sikkhāttayasāṅkhātā sāsanasaddhammā assa vodānaṃ na gacchanti*). (Có lẽ theo nghĩa là: nếu người tu là thiện tu và tu tiến thì những phẩm chất của giáo lý càng được làm sáng ngời; còn những người tu là tà tu và sa sút thì những phẩm chất của giáo lý sẽ bị làm lu mờ).] (2108)]. (2203) **

2204 [Đây là kinh song hành của kinh **10:06** được mở rộng thêm điều (11), và được thêm phần sau trong đó thầy Ānanda đi thảo luận lại chủ-đề đó với thầy Xá-lợi-phát và cũng nhận được sự trả lời giống Phật. Lưu ý rằng: kế tiếp kinh **10:06** là kinh **10:07** trong đó thầy Xá-lợi-phát đã trả lời câu hỏi theo cách khác với Phật [nhưng cũng nói về cùng trạng thái định-tâm đó], còn trong kinh **11:07** này thì thầy Xá-lợi-phát đã trả lời giống Phật. (Mời coi lại chú

thích 1968, 1969 trong kinh **10:06**.) (2204)

2205 [Phân sau từ chỗ này đến cuối: **Ce** và **Be** thì vẫn ghi như vậy như trong phiên bản này, nhưng **Ee** thì tách thành một kinh riêng, và đánh số là kinh số **8**. Như vậy từ chỗ này trở đi cách đánh số kinh của nó là hơn **Ce** và **Be** 1 số. Câu cuối cùng, tán thán sự giống nhau về cách giảng giải của Đức Phật và của thầy Xá-lợi-phất, điều này cho thấy cả 02 phần đúng là nằm trong cùng một kinh **11:07** (cho nên cách ghi của **Ce** và **Be** là hợp lý và chính xác). Ngược lại, trong *Quyển 10*, 02 kinh **10:06** và **10:07** là 02 sự đối thoại về cùng chủ-đề ‘sự định-tâm’ này giữa thầy Ānanda với Phật và giữa thầy Ānanda với thầy Xá-lợi-phất nhưng không có ‘cầu nối’ nào để nối 02 kinh đó thành 1 kinh cho được (vì trong kinh **10:07** thầy Xá-lợi-phất đã trả lời theo cách khác với Phật!).] (2205)

2206 [**Mp** nhận định *trạng thái bậc nhất (aggapada)* ở đây là niết-bàn.] (2206)

2207 [Bằng cách tính các căn cảm-nhận (giác quan) và những đối-tượng của nó, kinh này có chứa hơn 11 điều. Nhưng để giữ nó là kinh ‘11-điều’, tôi bắt đầu đánh số từ yếu tố “đất”.] (2207)

2208 [**Be** thì ghi tên là Saddha.] (2208)

2209 [Nguyên văn câu này: *Jhāyati pajjhāyati nijjhāyati avajjhāyati*. Giống như trong kinh **6:46** và **MN 50**, mục 13 cũng có ghi cụm chữ này, với giọng theo nghĩa chế nhạo. (Coi chú thích 1344 ở đoạn (1) của kinh **6:46** đó).] (2209)

2210 [Nguyên văn 02 câu kệ cuối: *Yassa te nābhijānāma, yampi nissāya jhāyasi*. Coi kinh **MN 22**, mục 36 có ghi câu: “*Khi những thiên thần (ở cõi trời) của trời Indra, ở của trời Brahmā và trời Pajāpati tìm kiếm một Tỷ kheo là người đã được giải-thoát trong tâm như vậy, họ chẳng tìm thấy [bất cứ thứ gì để họ có thể nói]: ‘Thực của một người đã đi như vậy là có chỗ này là chỗ-dựa’. Vì sao vậy? Vì bậc đã đi như vậy, ta nói, là không thể truy dấu được ngay tại đây và bây giờ (tức ngay cả trong kiếp này)’ (evaṃ vimuttacittam kho, bhikkhave, bhikkhum sa-indā devā sabrahmakā sapajāpatikā anvesam nādhigacchanti ‘idaṃ nissitam tathāgatassa viññānan’ ti. Tam kissa hetu? Diṭṭh’evāham, bhikkhave, dhamme tathāgataṃ ananuvijjo ti vadāmi).*] (2210)

2211 [*Paṭhaviyaṃ paṭhaviṣaṅṅā vibhūṭā hoti*. **Mp** giải nghĩa chữ *vibhūṭa* ở đây là = *pākaṭa* (rõ ràng, rành rành, hiển nhiên), và giải thích: “Những nhận-thức của 04 [hoặc 05] tầng thiên định sắc giới (jhāna) đã khởi sinh với đất ... nước ... là đối-tượng là rõ ràng ... bởi vì chúng đã được nhìn thấy bằng sự minh-sát là ‘vô-thường, khổ, vô-ngã’.” **Mp** đã cố bào chữa cho sự diễn dịch của nó bằng một trích dẫn mà nó nói là từ một bài kinh (nào đó), như vậy: *vibhūṭā, bhante, rūpasaṅṅā avibhūṭā aṭṭhikasaṅṅā*. Tuy nhiên chúng tôi đã dùng kỹ thuật 4.0 để dò tìm hết Kinh Tạng nhưng không thấy có bài kinh nào có ghi câu chữ như vậy. Theo chỗ tôi biết: trong các bộ kinh *Nikāya* thì chữ *vibhūṭa* luôn luôn có nghĩa là “đã biến mất, đã biến đi”. Coi thêm mấy lời diễn đạt như *vibhūṭasaṅṅī* trong kinh **Sn 874** và *vibhūtarūpasaṅṅissa* trong kinh **Sn 1113**: trong cả 02 trường này chữ *vibhūṭa* chỉ có thể có nghĩa là “đã biến mất”. Có lẽ không có lý do gì đi gán một nghĩa khác vào chỗ lời kinh đang chú giải này. Bản tương đương trong Hán tạng, **SĀ 926** [chỗ **T II 235c26–236b11**], cũng ủng hộ kết luận này. Ví dụ chỗ yếu tố *đất* [như chỗ **II 236a27**], nó ghi là: “Một Tỳ kheo là có khả năng không chế nhận-thức về đất trong liên hệ tới nhận-thức về đất” (比丘於地想能伏地想). Có thể nào chữ 想 nằm giữa ở đây lại là vô có vô lý để chúng ta phải đọc thành 比丘於地能伏地想?] (2211)

2212 [**Mp** giải thích chỗ này là: “Người đó thiên trú bằng sự chứng đắc thánh quả có được nhờ đã vượt qua theo cách này thông qua chuỗi sự minh-sát” (*evam vipassanāpaṭipāṭiyā āgantvā uppāditāya phalasaṃpattiyā jhāyanto*).] (2212)

2213 [Kinh này là kết hợp 03 kinh **3:143, 3:144, 3:145** thành một (tương ứng các đoạn (i), (ii), (iii) người dịch đã đánh số, và (iv) thêm 02 điều nữa để thành kinh ‘11-điều’). Như vậy nó là một dạng kinh ‘11-điều kết hợp’.

- Công thức về A-la-hán cũng được nói trong kinh **7:61**. **Mp** giải thích “kết-cuộc rốt ráo” (*accantaṇiṭṭho*) như vậy: “Kết-cuộc của người đó là Niết-bàn bất khả hủy; đây được gọi là ‘rốt ráo’ hay ‘tột cùng’ (*accanta*) bởi vì nó vượt trên sự kết-thúc (*antaṃ atītattā*).”] (2213)

2214 [Kinh này có một phần song hành với kinh **6:10**: các đoạn (1)-(6) ở đó là giống (6)-(11) trong kinh này. Mời coi lại các chú thích từ 1256-1260 trong

kinh **6:10**.)] (2214)

- (Nhân tiện ở bên dưới: Những đoạn lời mẫu người dịch Việt đánh dấu trong ngoặc {...} là giống nhau; kinh gốc ghi đầy đủ trong các đoạn (6)-(11) như vậy chứ không ghi tóm lược từ sau đoạn dẫn đầu ... như thường thấy trong các kinh khác; (trong kinh song hành **6:10** cũng ghi đầy đủ như vậy). Người dịch nghĩ đó là dụng ý của những thánh tăng kết tập, vì sự tưởng-niệm nào cũng quan trọng và để khi có ai muốn giảng giải về một sự tưởng-niệm nào thì ở đó có sẵn nguyên văn đầy đủ để giảng giải.

- Nhưng trong kinh **11:12** kế tiếp thì các đoạn từ (7)-(10) chỉ ghi giản lược bằng tên của các *chủ-đề tưởng niệm*, do từ đầu nó cũng đã ghi giản lược từ kinh đầy đủ kế trước nó).

2215 [Câu này người dịch giữ cách dịch sát từ ngữ kinh gốc như vậy, vì nó đã rõ nghĩa trong tiếng Việt. Câu này Tỳ kheo Bò-Đề đã dịch thoáng là: “*Với tất cả mọi sự dính líu, chúng con nên an trú theo cách nào?*”, và thầy đã chú thích như vậy: [Tôi dịch chỗ này hơi tự do để cho phù hợp với ngôn ngữ dịch (tiếng Anh). Nếu dịch sát từ ngữ thì có thể đọc là: “*Thưa Thế Tôn, trong những cách khác nhau mà chúng con an trú, chúng con nên an trú theo cách nào?*”] (2215)

2216 [Nhà sư Brahmāli đã viết: “Điều này đáng để lưu ý, rằng một đệ tử tại gia cũng nói về sự “*an cư mùa Mưa*” (03 tháng kiết hạ). Có lẽ đây là những hiện tượng hay phong tục phổ biến ở vùng bắc Ấn Độ, chứ không riêng những samôn (*samaṇa*). Có lẽ là do mùa mưa thì quá khó khăn để đi lại.”] (2216)

2217 [**Mp** nhận định chữ ‘*người được giải-thoát phi thời gian (vĩnh viễn)*’ (*asamaya-vimutto*) là A-la-hán. Liên quan với cách diễn tả ở kinh **6:55**, đoạn (1), câu “*không nhìn thấy bên trong mình còn điều gì cần phải làm hay [cần phải] làm thêm những gì đã làm xong*” (*karaṇīyaṃ attano na samanupassati katassa vā paṭicayaṃ*), **Mp** đã giải nghĩa chữ *paṭicayaṃ* là “*sự tiến-thêm bằng cách làm thêm (điều đã làm xong)*” (*punappunam karaṇena vaḍḍhim*). (Coi lại chú thích chú thích này ở kinh **6:55**, đoạn (1).)] (2217)

2218 [Cả 02 phiên bản **Ce** và **Be** đều không dùng chữ *ti* để đánh dấu đến chỗ này là hết phần trích dẫn trực tiếp, và do vậy theo cách ghi của chúng thì khó

nhìn thấy đoạn nội dung của chủ-đề thiên (trưởng niệm) này kết thúc chính xác ngay chỗ nào. **Ee** thì có đưa vào chữ *ti* chỗ này, để đánh dấu phần nội dung trưởng-niệm kết thúc ngay đây, bao gồm cả câu ví dụ và câu lặp lại.

- *Những thiên thân sống còn nhờ thức-ăn* là thuộc về cõi dục giới. *Những thiên thân đã được tái sinh trong một thân làm-bằng-tâm* thì thuộc về cõi sắc giới. Không rõ tại sao lời kinh lại nói: “(những thiên thân đó) không nhìn thấy bên trong mình còn điều gì cần phải làm hay [cần phải] làm thêm những gì đã làm xong” (*tā karaṇīyaṃ attano na samanupassanti katassa vā paticayaṃ*). Vì đặc ngữ này thường chỉ dành để mô tả bậc A-la-hán. Tôi chỉ có thể đoán rằng lời kinh đang hàm chỉ đó là những thiên thân đã chứng thành A-la-hán.] (2218)

2219 [Tôi đọc chỗ này theo **Be** và **Ee** là *aggi mutto*, khác với **Ce** ghi là *ag-gimukko*.] (2219)

2220 [Câu này là: *Saddhassa upāsakassa putto*. Câu này cũng có thể được dịch là “con trai của người đệ tử tại gia nam (tên là) *Saddha*”, với chữ *Saddha* là danh từ riêng (cũng có nghĩa là *niềm-tin [tín]*). Nhưng nếu là như vậy tôi sẽ trông đợi phải có ghi luôn chữ *nāma (tên là)*. **Be** thì ghi là: *sudattassa upāsakassa putto (con trai của đệ tử tại gia nam tên Sudatta*”. Nhưng *Sudatta* chính là tên riêng của ông Cấp Cô Độc (Anāthapiṇḍika), mà con cái của ông Cấp Cô Độc thì Đức Phật đã biết rõ, cho nên sẽ rất lạ nếu Phật còn hỏi thầy Tu-bồ-đề như vậy; do vậy đây không phải là con ông Cấp Cô Độc. Hơn nữa, các kinh trong các bộ kinh *Nikāya* cũng không gọi ông Cấp Cô Độc bằng tên riêng của ông, chỉ trừ trong một vài hoàn cảnh rất hiếm khi.] (2220)

2221 [Nguyên văn cụm chữ cuối này: *saddhāpadānesu*. **Mp** giải nghĩa là: “*sự thể-hiện, những tính-cách, của những người được phú với niềm-tin*” (*saddhānam puggalānam apadānesu lakkhaṇesu*).] (2221)

2222 [Đây là kinh song hành của kinh **8:01**. Kinh **11:15** này thường được tụng đọc như một “*kinh phòng-hộ*”.] (2222)

2223 [11 ích-lợi này được giảng giải chi tiết trong Thanh Tịnh Đạo, **Vism** 311–14, **Ppn** 9.59–76.] (2223)

2224 [Kinh này giống hết kinh **MN 52**. (Người dịch ghi hết theo bản dịch kinh **MN 52** cho đồng nhất nhau.)] (2224)

2225 [Gia chủ này được mô tả là *gahapati Aṭṭhakanāgara*, trong đó đuôi chữ – *nāgara* có nghĩa là “*một công dân của thành phố [nào đó]*”. Bản thân chữ *nagara* có nghĩa là thành phố. Điều này giống hết cách người ta gọi người từ thành phố Sài Gòn là ‘người Sài Gòn’, hay người ở thành phố Paris là ‘người Paris’ vậy.] (2225)

2226 [Nguyên văn câu này: *Ten’eva dhammarāgena dhammanandiyā*. Câu này cũng có trong kinh **9:36**, đoạn (1), (iii) và chú thích 1917 ngay đó. (Mời coi lại). Còn trong kinh này thì **Mp** có chú giải như vậy: [“Chỗ này muốn chỉ 02 sự dục và tham đối với thiền định [sự vắng-lặng, định] và thiền tuệ [sự minh-sát, tuệ]. Vì, nếu người tu có khả năng quét sạch hết dục và tham đối với thiền định và thiền tuệ, thì người đó trở thành A-la-hán. Nếu người đó không thể làm được vậy, người đó trở thành bậc Bất-lai. Bởi vì người tu chưa dẹp sạch dục và tham đối với thiền định và thiền tuệ, thì thông qua *sự cố-ý* (tu) của tầng thiền định thứ tư người đó được tái sinh trong một trong những cõi trời trong-sạch (Tịnh cư thiên). Đây là sự giảng giải tổng quát của những sư thầy trước giờ.”] (2226)

2227 [Lưu ý: *Phi tướng phi phi tướng xứ* [cảnh xứ không có nhận-thức cũng không phải không còn nhận-thức] đã không được nói đến ở đây bởi vì nó được cho là *quá vi-tế*, bởi vì những yếu-tố cấu thành của nó nên được dùng như những đối-tượng để quán tưởng.] (2227)

2228 [Như trong bài kinh: *Mười một canh cửa dẫn tới sự Bất-tử*” là chỉ 11 trạng thái được đánh số từ (1)-(11) ở trên (gồm 04 tầng thiền định sắc-giới, 04 phạm trú ‘tù, bi, hỷ, xả’, và 03 tầng chứng đắc vô-sắc) được dùng làm những cơ-sở (định) để tu tập thiền quán minh-sát và chứng ngộ A-la-hán.] (2228)

2229 [Đây được cho là 500 đồng tiền *kahāpaṇa* vào thời Đức Phật.] (2229)

2230 [Kinh này giống hết kinh **MN 33** (ở đó người dịch ghi hết theo bản dịch kinh **AN 11:17** này cho đồng nhất nhau.)] (2230)

2231 [Trong kinh **SN 47:06** (Quyển 5), *bốn nền tảng chánh-niệm* (bốn sự thiết lập chánh-niệm, tứ niệm xứ) đã được mô tả ví như một *đồng cỏ* (*gocara*) của một Tỳ kheo, đó là lĩnh-vực (xứ, lãnh địa, trú xứ) phù hợp đúng đắn để người tu chú-tâm (chánh niệm) vào đó.] (2231)

2232 [Trừ câu mở đầu với ‘*một số Tỳ kheo*’ này, phần đối thoại còn lại giống hệt như kinh **11:07** được vấn đáp bởi thầy Ananda và Phật; (trong kinh đó cũng có 02 chú thích).] (2232)

2233 [Phiên bản **Be** không gồm có dãy kinh từ **502 —881** này, có lẽ nó đã được hàm ý và ngầm hiểu từ phần kể trên. **Ee** thì có ghi dãy kinh này đơn giản như 03 phần ngắn nằm trong bài kinh lớn hơn (ở trên) về ví dụ người chăn bò.] (2233)

2234 [**Ee** không đánh số NHÓM này. Cả **Ce** và **Be** đều đánh số là NHÓM 4.] (2334)

2235 [**Ce** đánh số những kinh trong NHÓM này bắt đầu từ **1** cho tới **170**; **Be** thì tiếp tục đánh số theo *sự liên tục từ đầu đến cuối QUYỂN*. Do **Be** không có ghi phần “*tích cực*” của ví dụ về người chăn bò (tức phần **(II)** theo sự đánh dấu của người dịch) nên nó đánh số từ **502** cho tới **671**. Tôi [TKBD] dùng cả 02 cách ghi và đánh số đó, nhưng nhất định bắt đầu từ số **982**, (tức là vừa tính số theo sự liên tục từ phần trước và cũng vừa dựa trên sự không có ghi phần “*tích cực*” của ví dụ người chăn bò).] (2335)

++++

Về bản dịch, quý độc giả có sự thắc mắc, góp ý, tra cứu, hoặc xin nhận bản in giấy ấn tống, liên hệ người dịch: email: lekimkha@gmail.com, hoặc nhắn tin/điện thoại: (+84)—0898909451; 0909503993, hoặc liên hệ Thư Viện Chùa Bửu Quang, Bình Triệu, Thủ Đức, điện thoại: 0908475521 (chú Bính)

Hoặc anh Huỳnh Văn Thịnh, điện thoại: 0363316764 hoặc email: huynhvanthinh@gmail.com